

Maja Marklund
PhD-student, KTH

SciLifeLab

Spatial Transcriptomics

- Ny teknik för 2D-visualisering av gener i vävnader

- Från Skellefteå
- Civilingenjör, Medicinsk Bioteknik, KTH
- Forskning: Spatiell analys av nukleinsyror
 - Institutionen för Genteknik, KTH

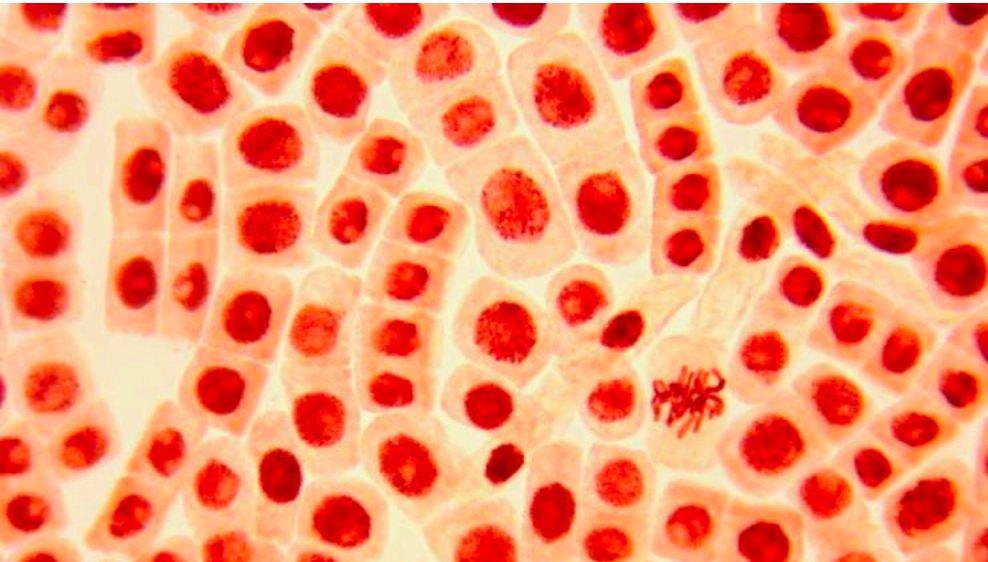
- Vetenskapligt centrum för molekylärbiologisk forskning
- Drivs av KTH, Karolinska institutet, Stockholms universitet och Uppsala universitet

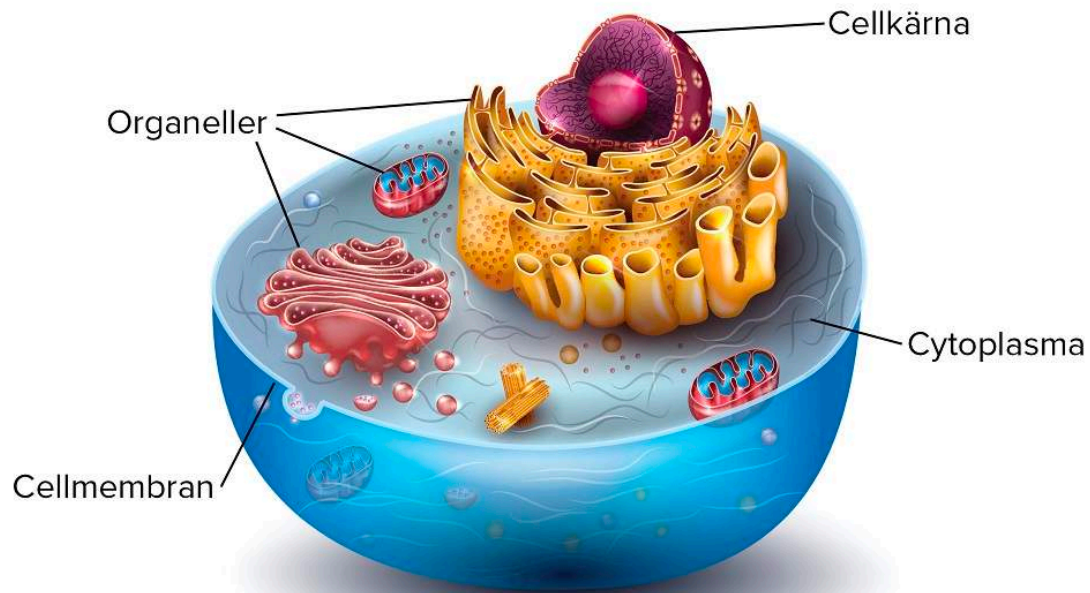

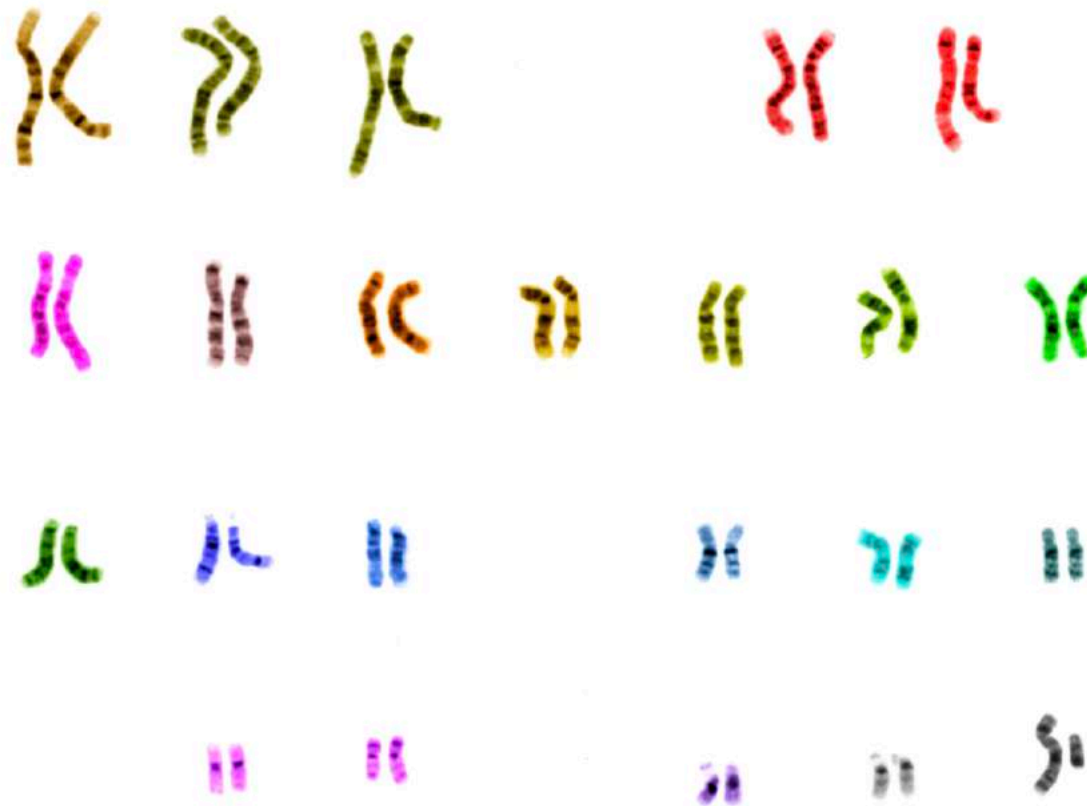

- Bakgrund
 - Vävnader och celler
 - Genomet
 - Analys under mikroskop
 - Mutationer
 - Cancer
 - DNA-sekvensering
- Kunskapsglapp som behöver fyllas i
- Tekniken vi utvecklat: Spatial Transcriptomics
- Spatial Transcriptomics applicerat på prostatacancer
- NASA-samarbete

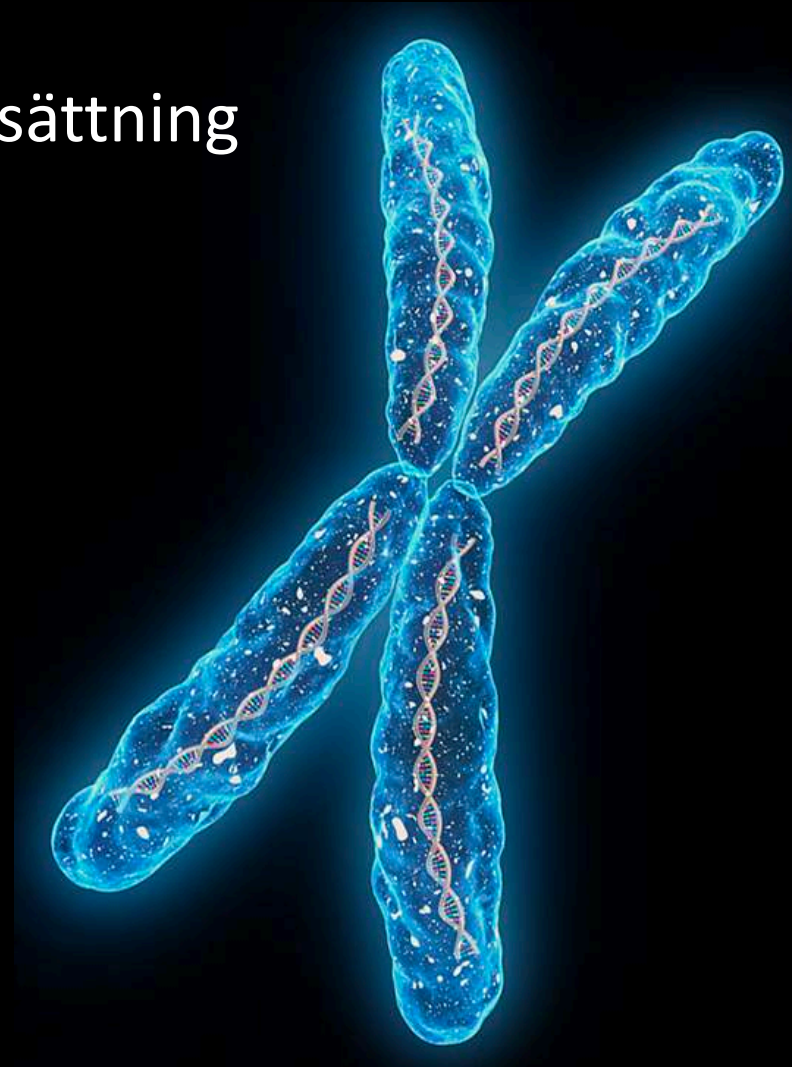

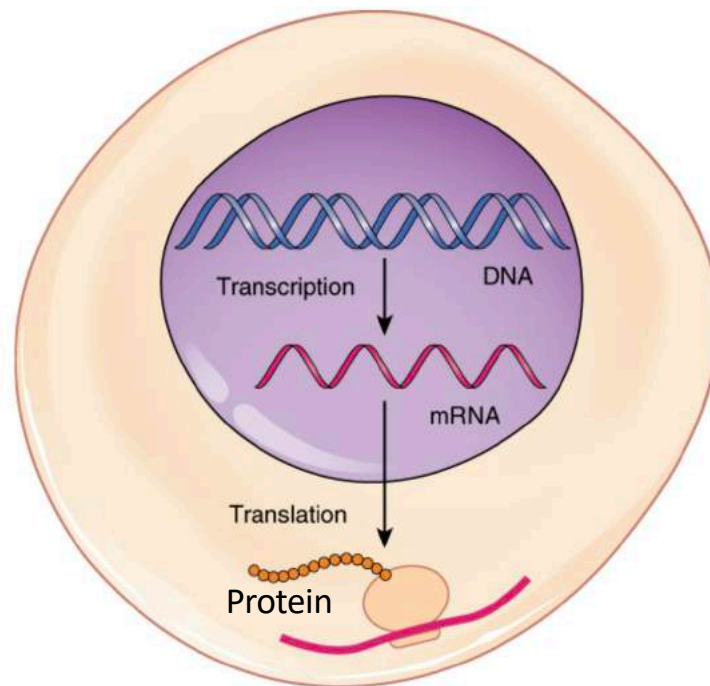

- 3 miljarder baspar per enkel uppsättning
- Proteinkodande regioner
 - ca 21 000 gener
 - Utgör ca 1% av hela genomet
- Icke proteinkodande regioner
 - Reglerande sekvenser
 - Okända funktioner (="junk DNA")

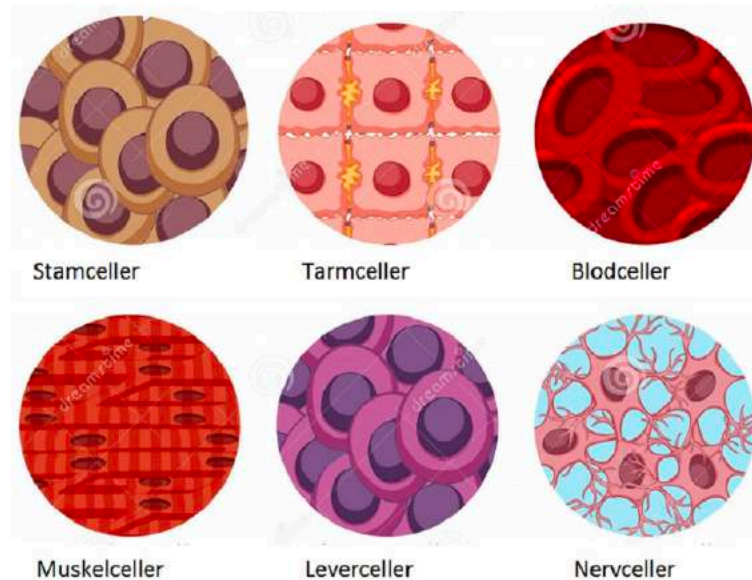
Centrala dogmat

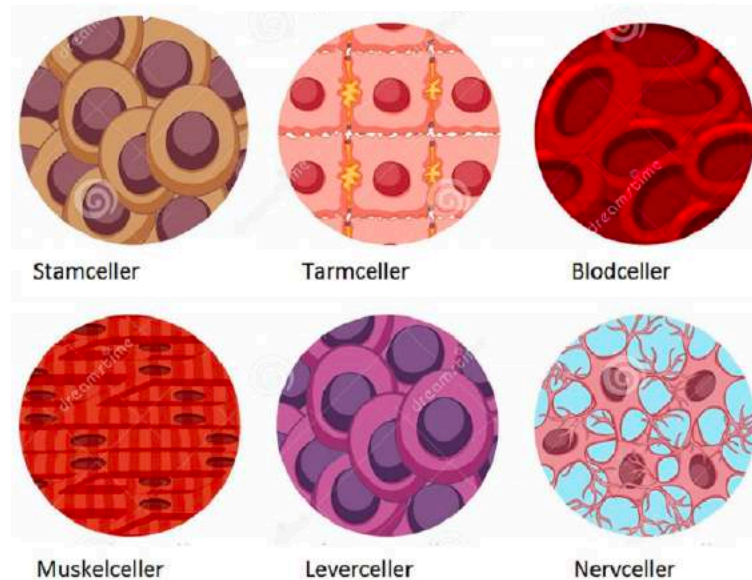
DNA
= Genetiska koden

messenger RNA (mRNA)
= budbärmolekylen

Protein = huvudbeståndsdelen
i allt levande

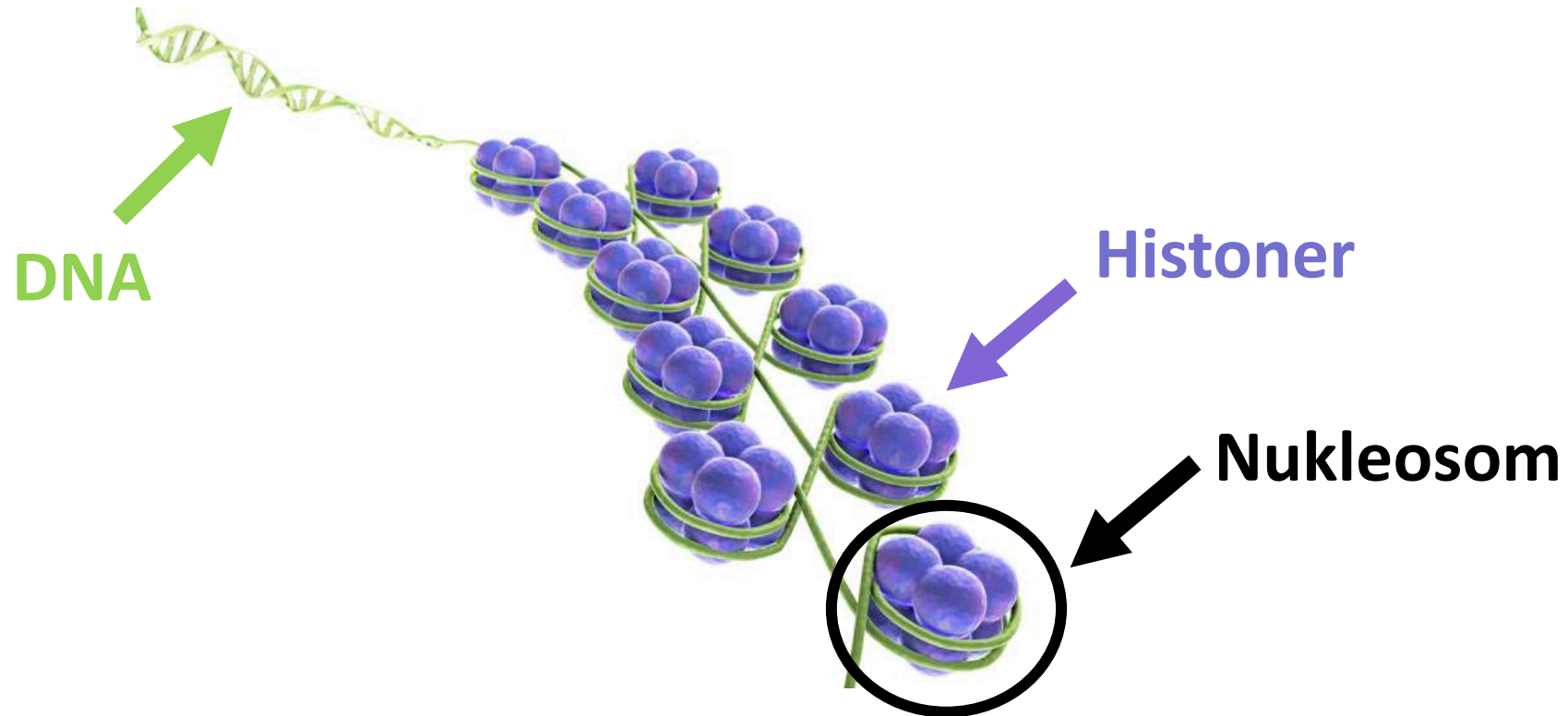

DNA är identiskt i alla celler i en människa. Men ändå ser celler olika ut, tex hårceller, hudceller, hjärtceller etc. Hur kan det komma sig?

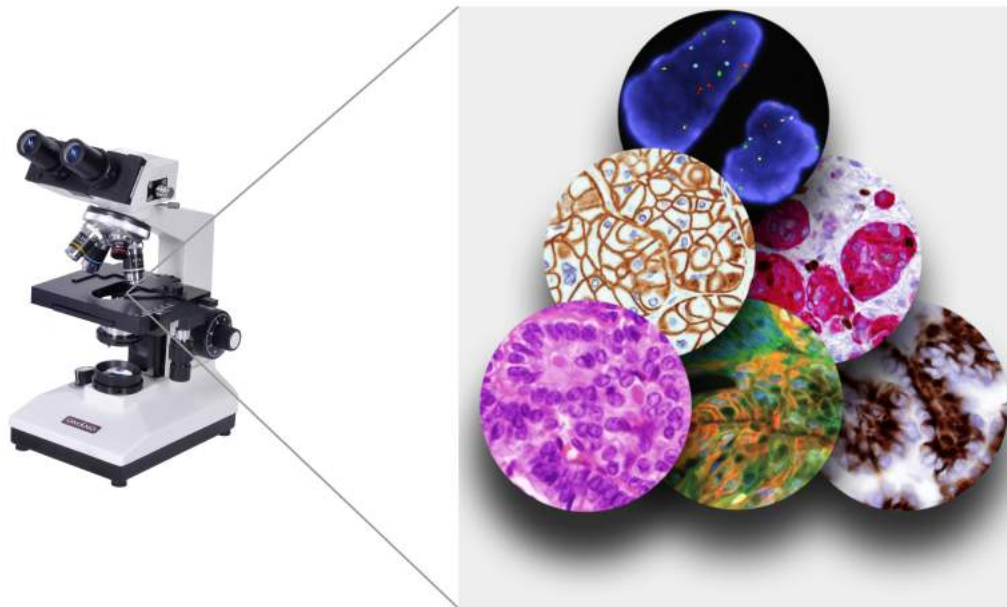

DNA är identiskt i alla celler i en människa. Men ändå ser celler olika ut, tex hårceller, hudceller, hjärtceller etc. Hur kan det komma sig?

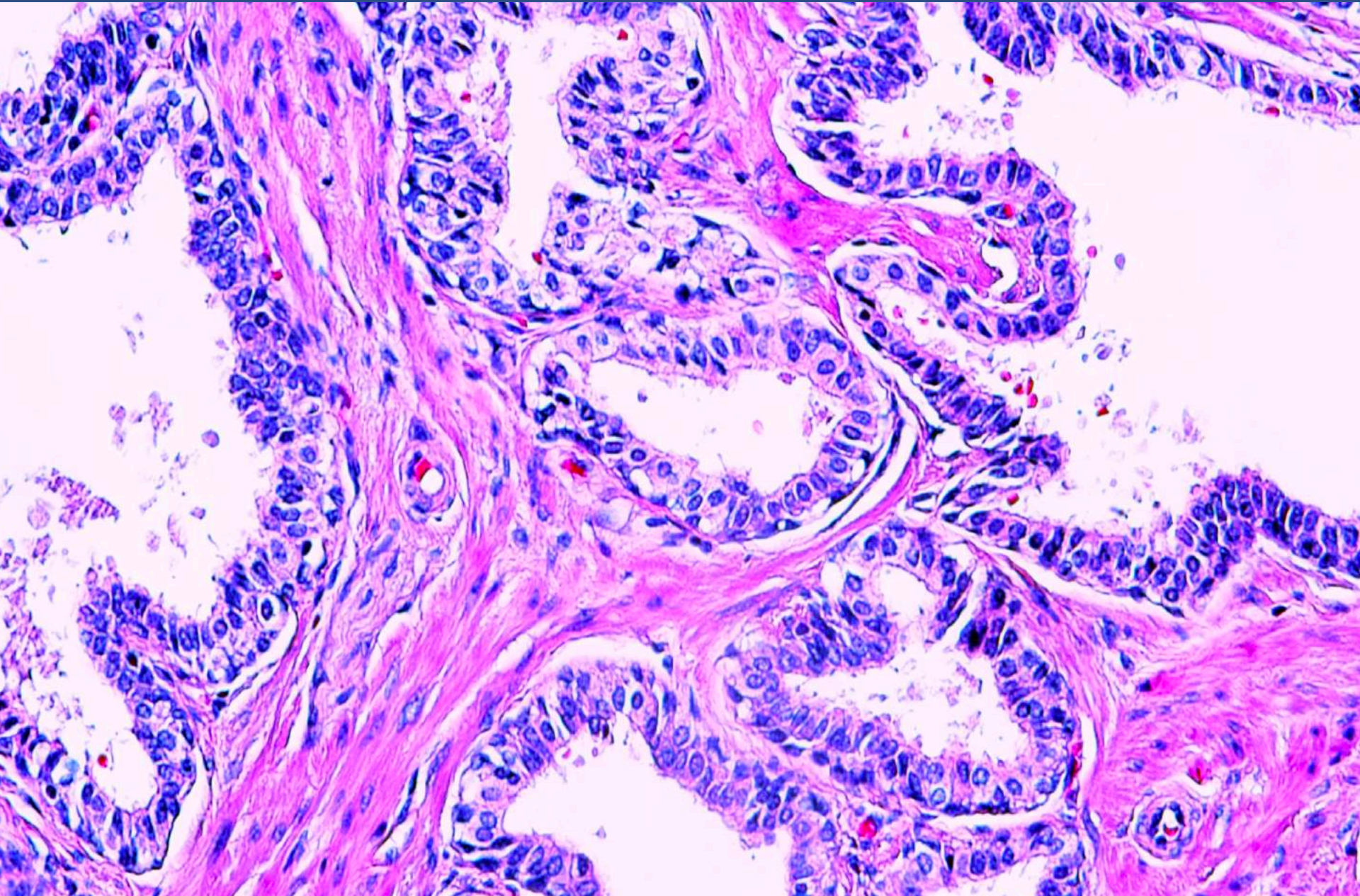
Aktivering av specifika gener

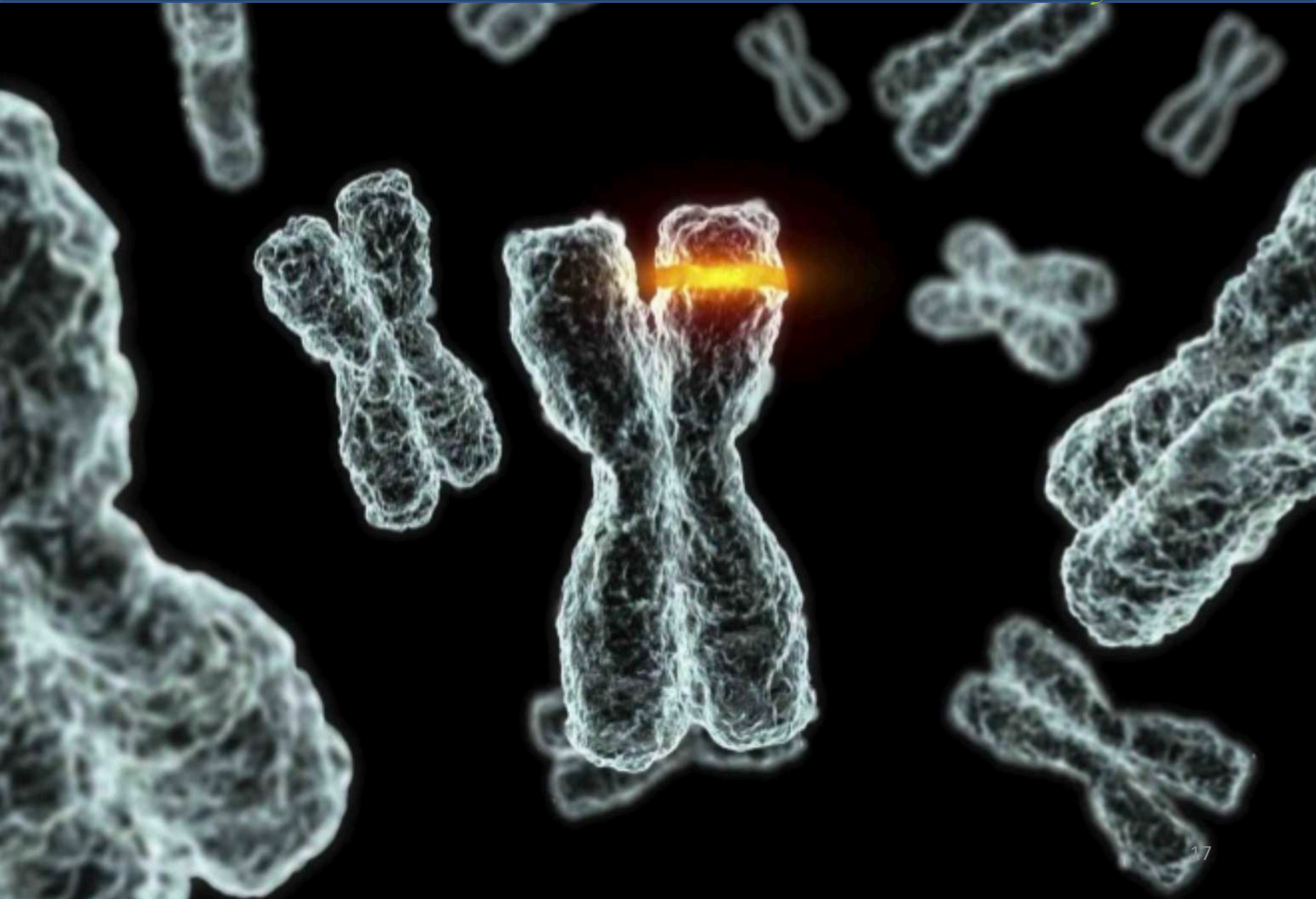
Analys i mikroskop

Infärgning av vävnad

Mutationer

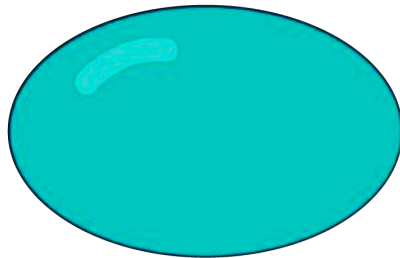
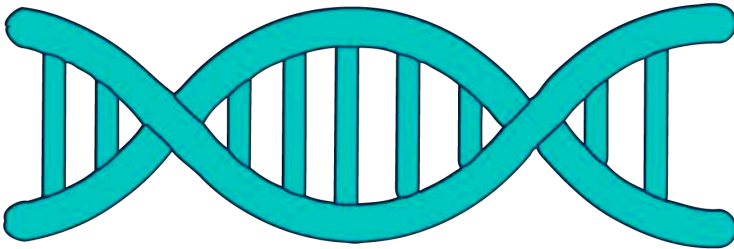

- Orsaker:
 - slumpmässiga kopieringsfel under celldelningen
 - UV-strålning, annan strålning
 - Giftiga kemikalier
 - etc.
- Reparationsmekanismer lagar många av felen
 - Apoptos = Programmerad celldöd
- Sker många mutationer hela tiden. De flesta mutationer sker på platser där det inte påverkar ngt alls, så om reparationsmekanismerna misslyckas att laga det, så gör det inget.
- Genmutation: Om det sker så det påverkar gener eller regleringen av gener → påverkan

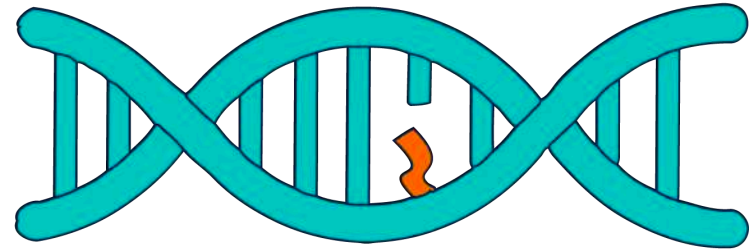
Mutationer = förändringar i celler genetiska material

Normal Gene

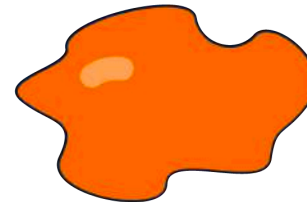

Normal Protein

Mutated Gene

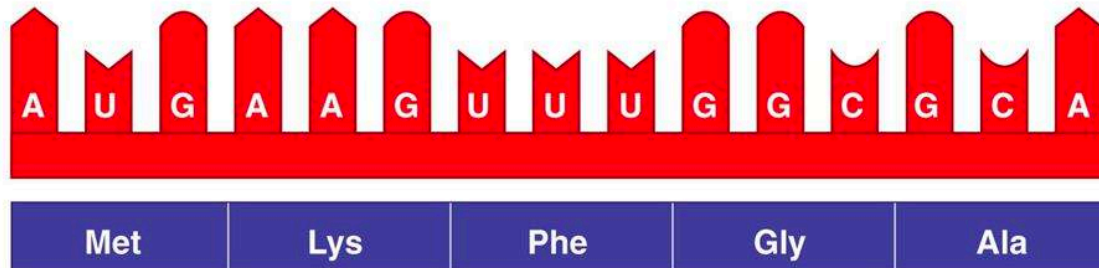
or

Abnormal Protein

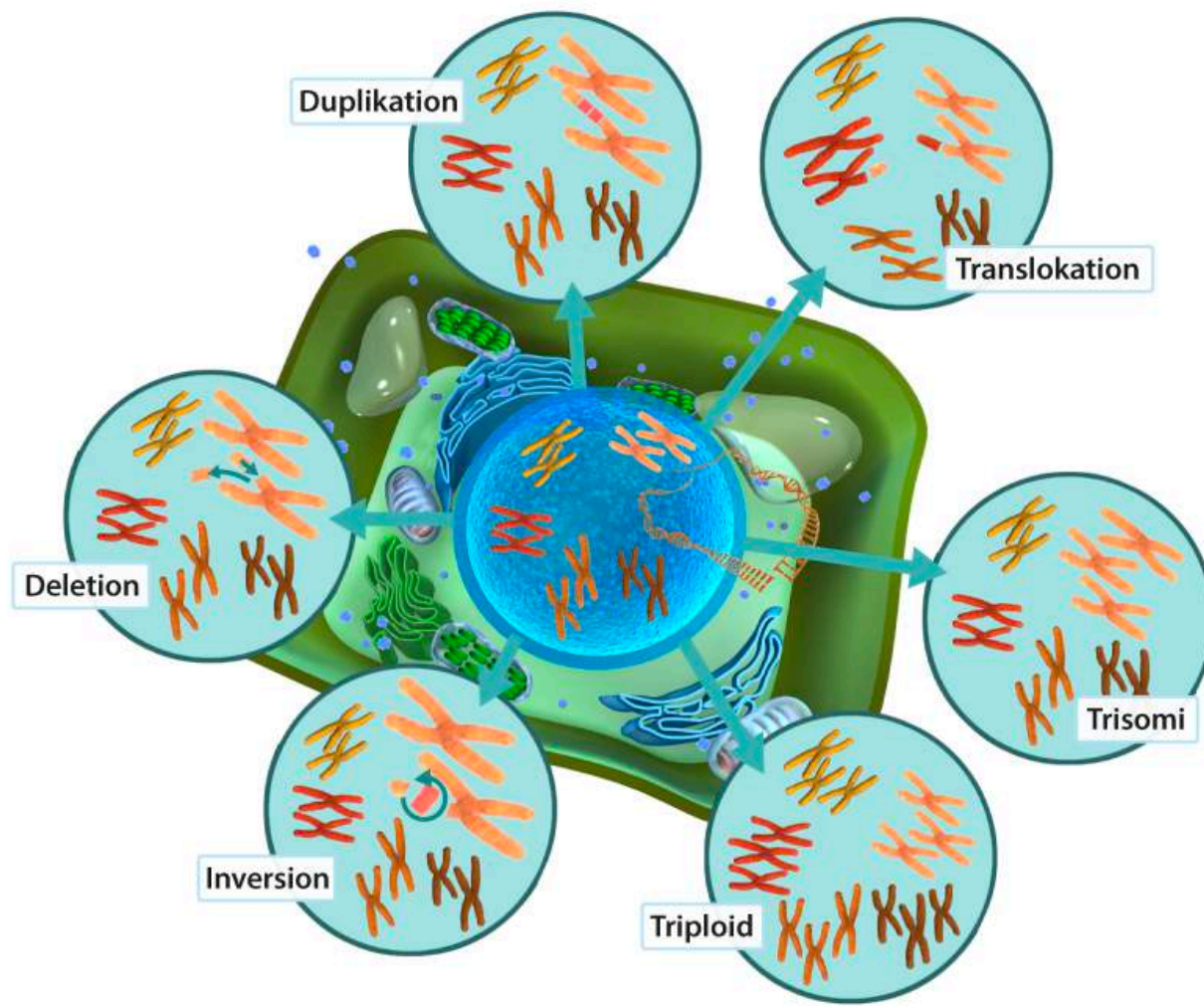
No Protein

- Punktmutation
- Deletion = enstaka baspar försvinner
- Insertion = enstaka baspar läggs till

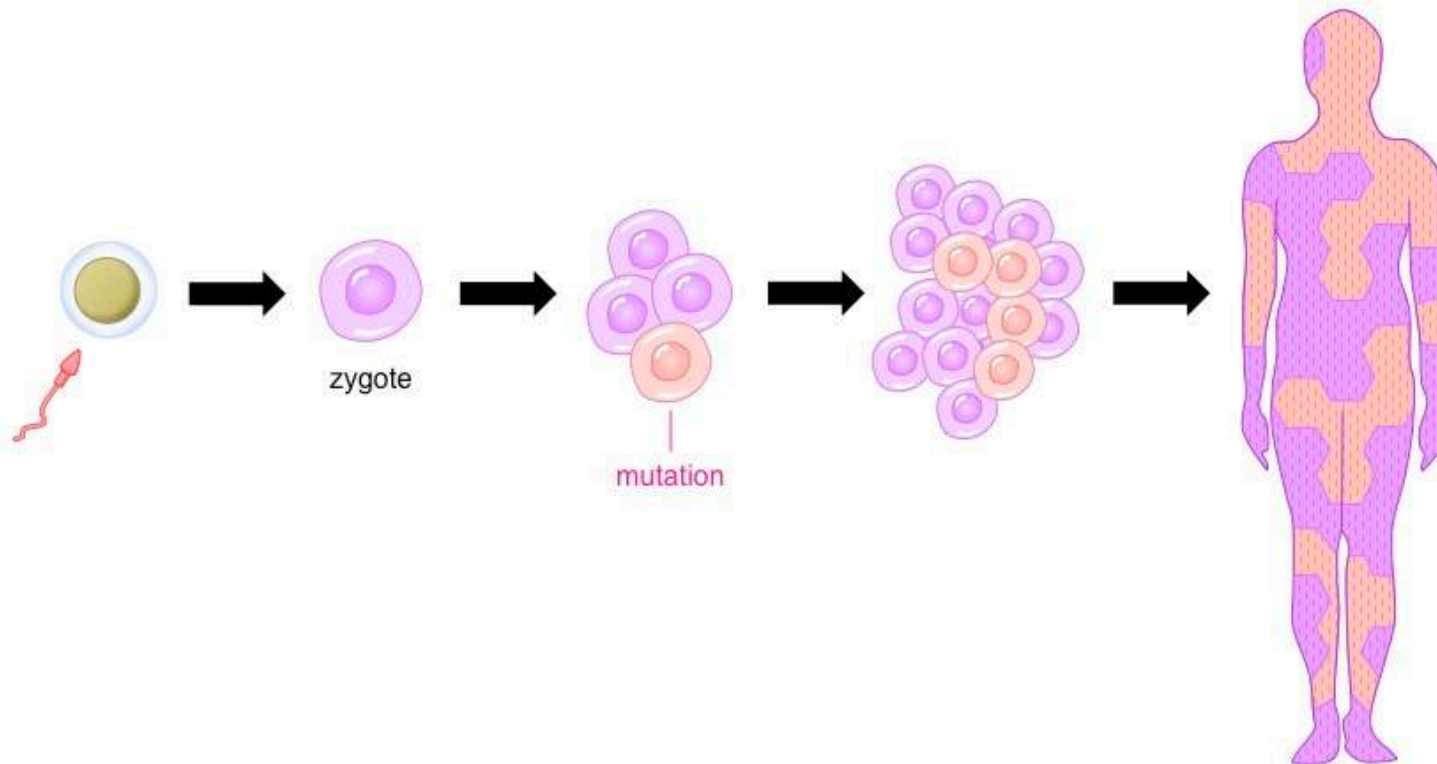
mRNA and protein from a normal gene

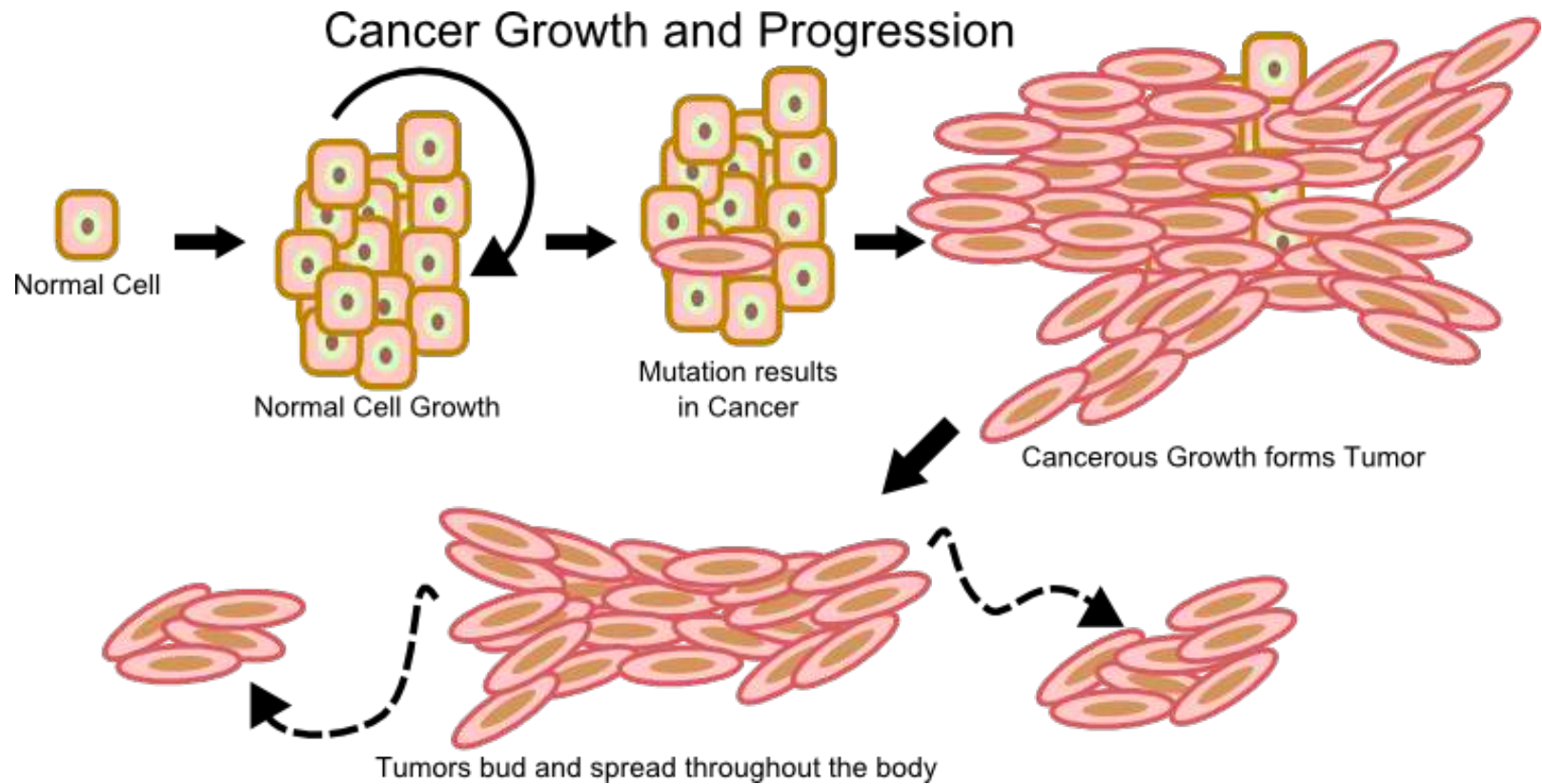

- Exempel: Albinos
 - Pigmenteringsgenen försvinner
 - melanin produceras inte

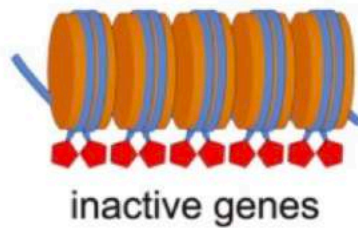
Cancer

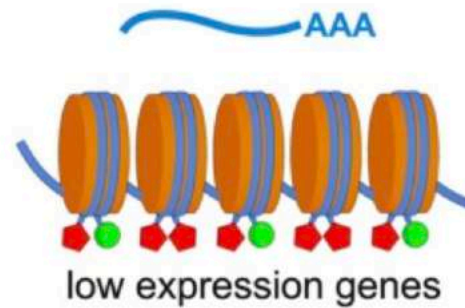
- Svårt hitta bra botemedel mot cancer
 - Genetiskt heterogent = Många olika celler muterade på många olika sätt
- Exempel på behandlingar
 - Kemoterapi: Dödar celler som förökar sig snabbt
 - Kirurgi: Man opererar bort cancercellerna (tumören)
 - Strålningsbehandling: Cancerceller kan ej reparera sig lika bra som friska celler → dör av strålningen
 - Immunoterapi: Aktivering av kroppens eget immunförsvar att döda cancercellerna
 - Skräddarsydd behandling: Angriper endast tumörceller

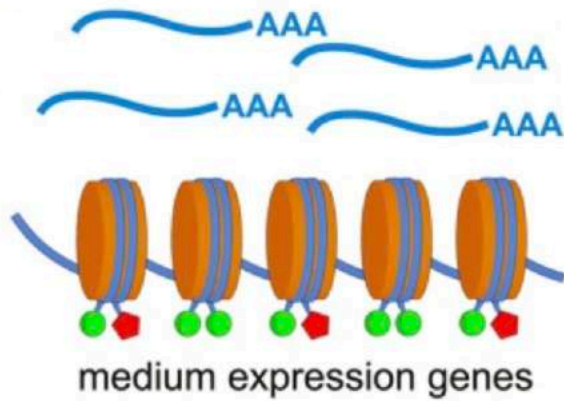
A

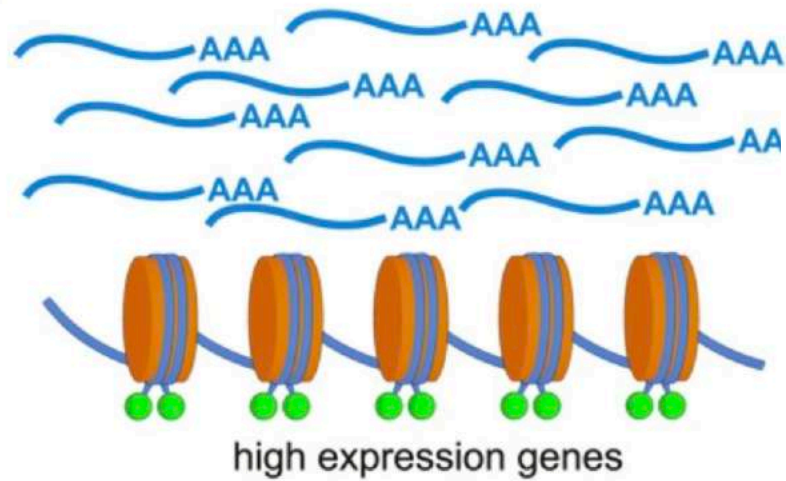
B

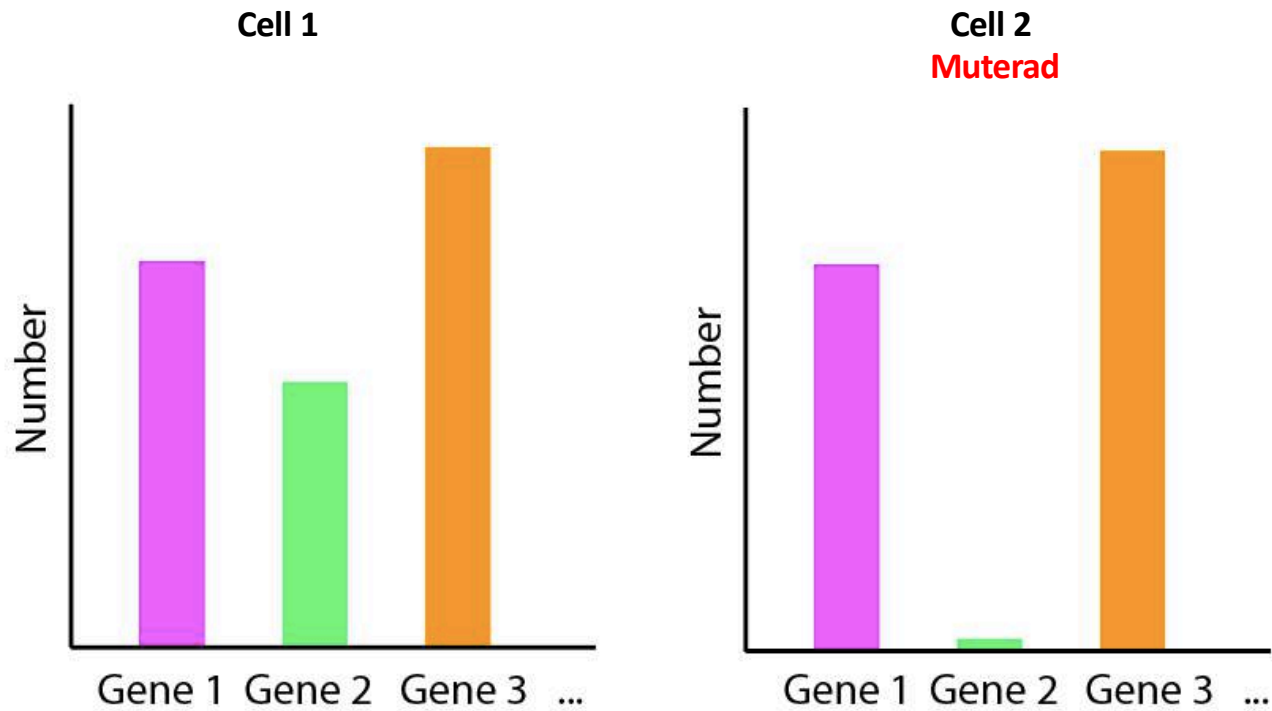

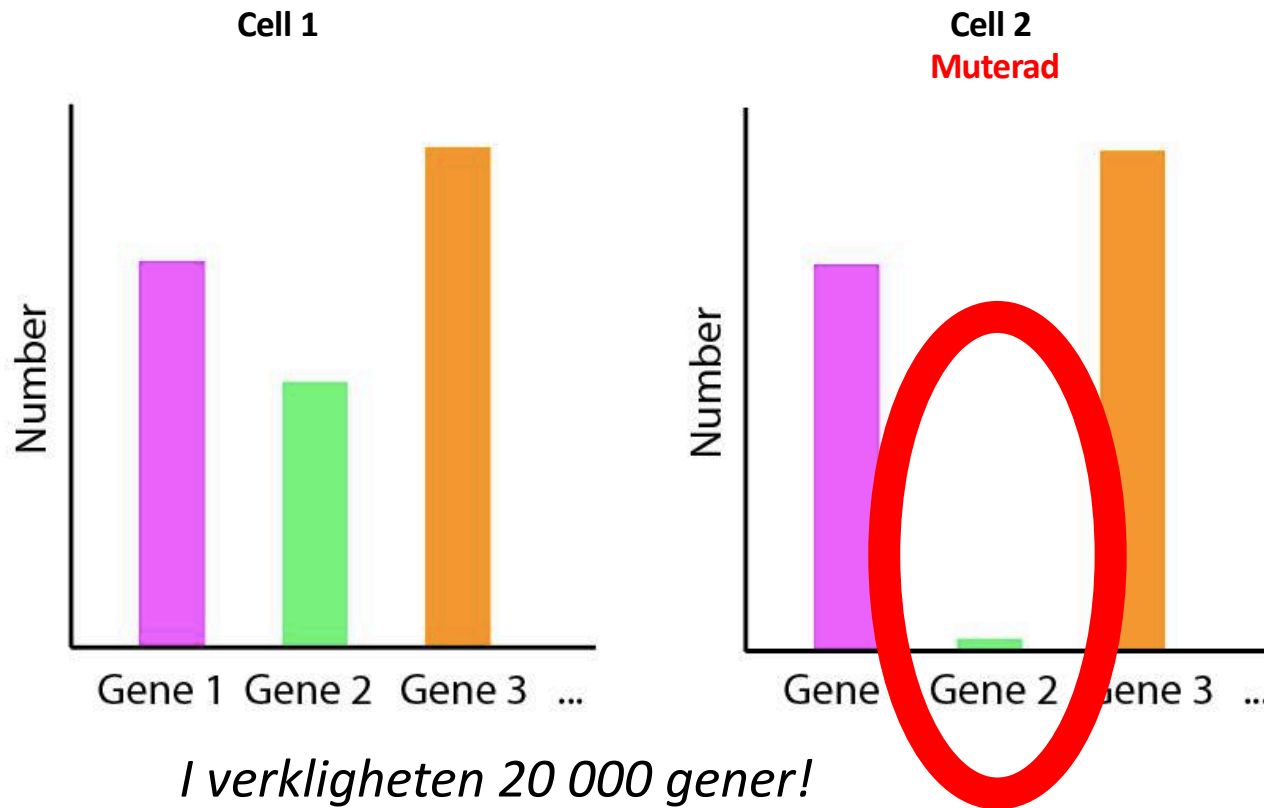
C

D

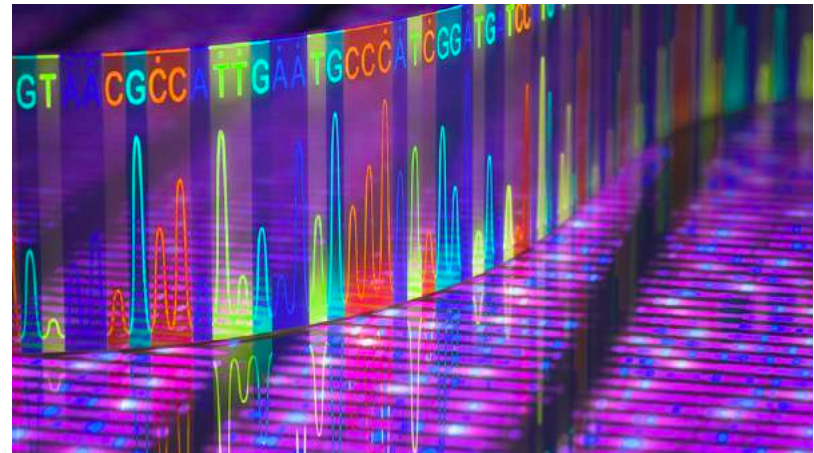

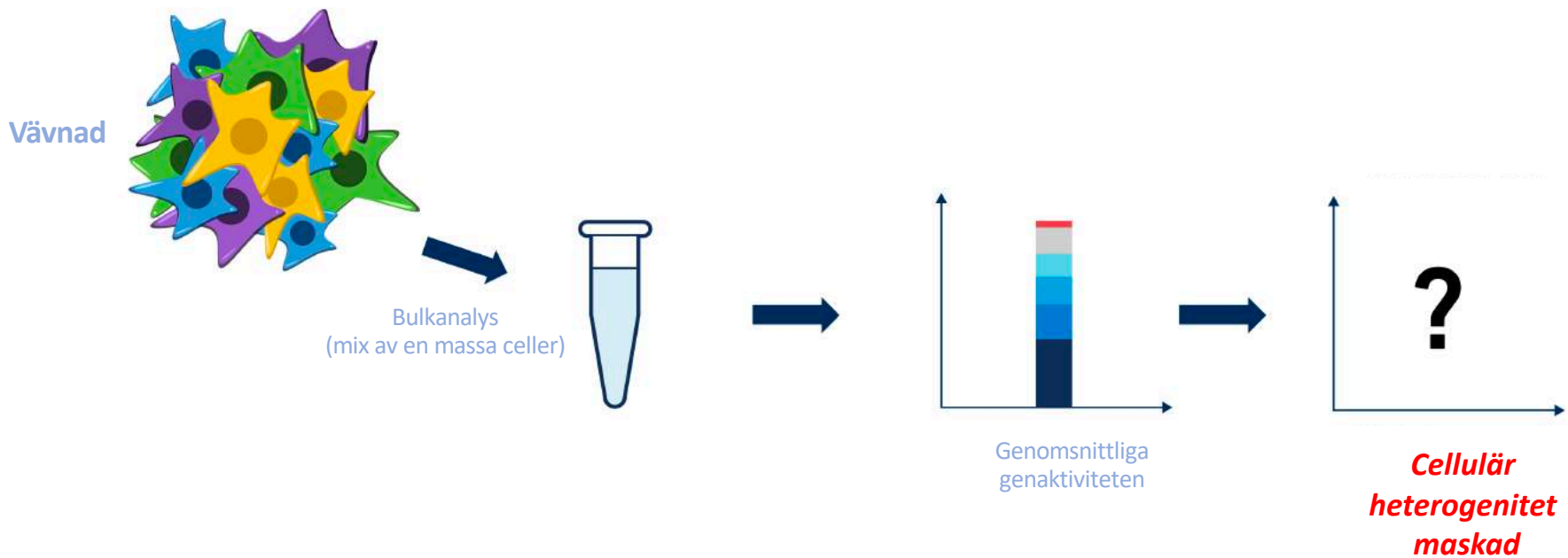

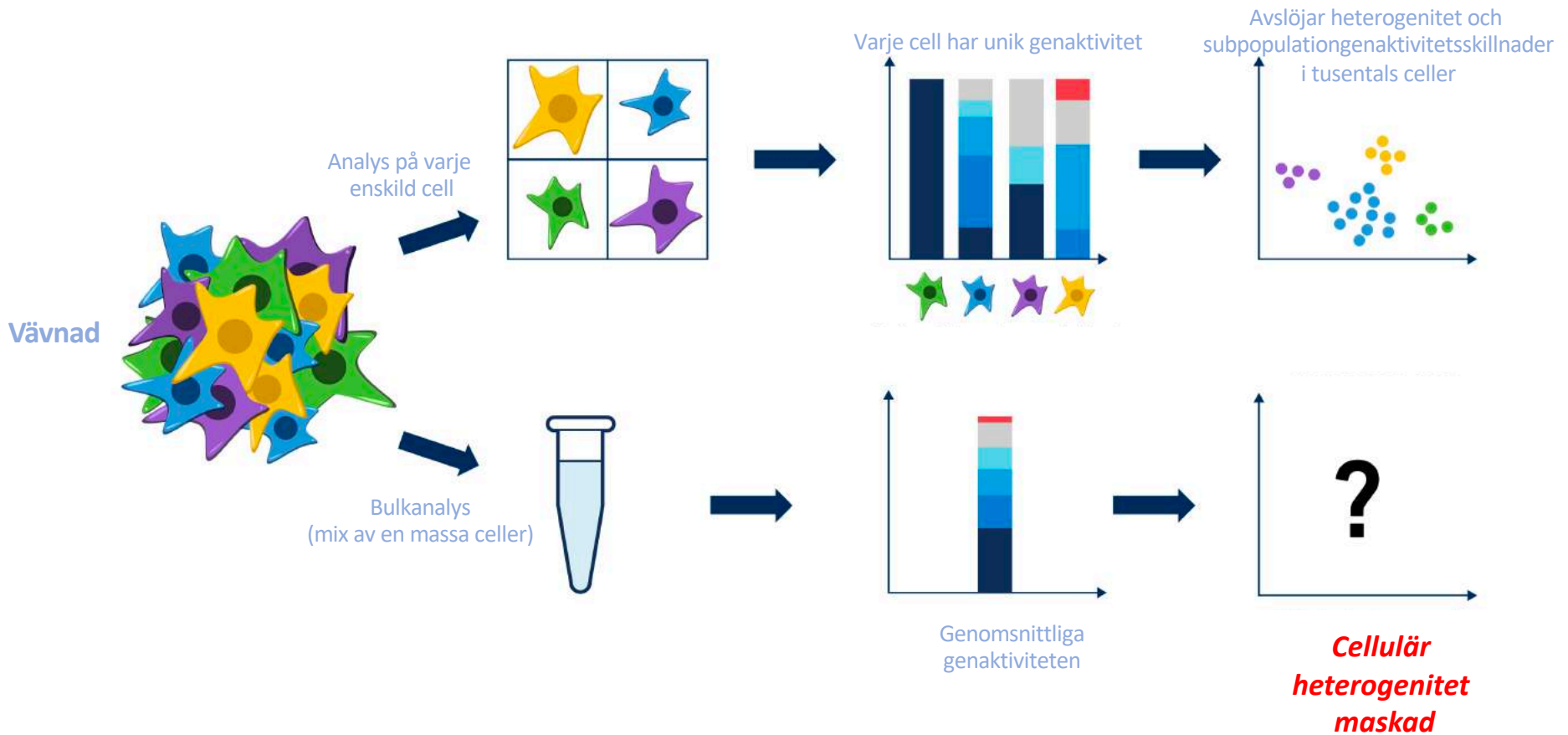
Sekvenseringsmaskin

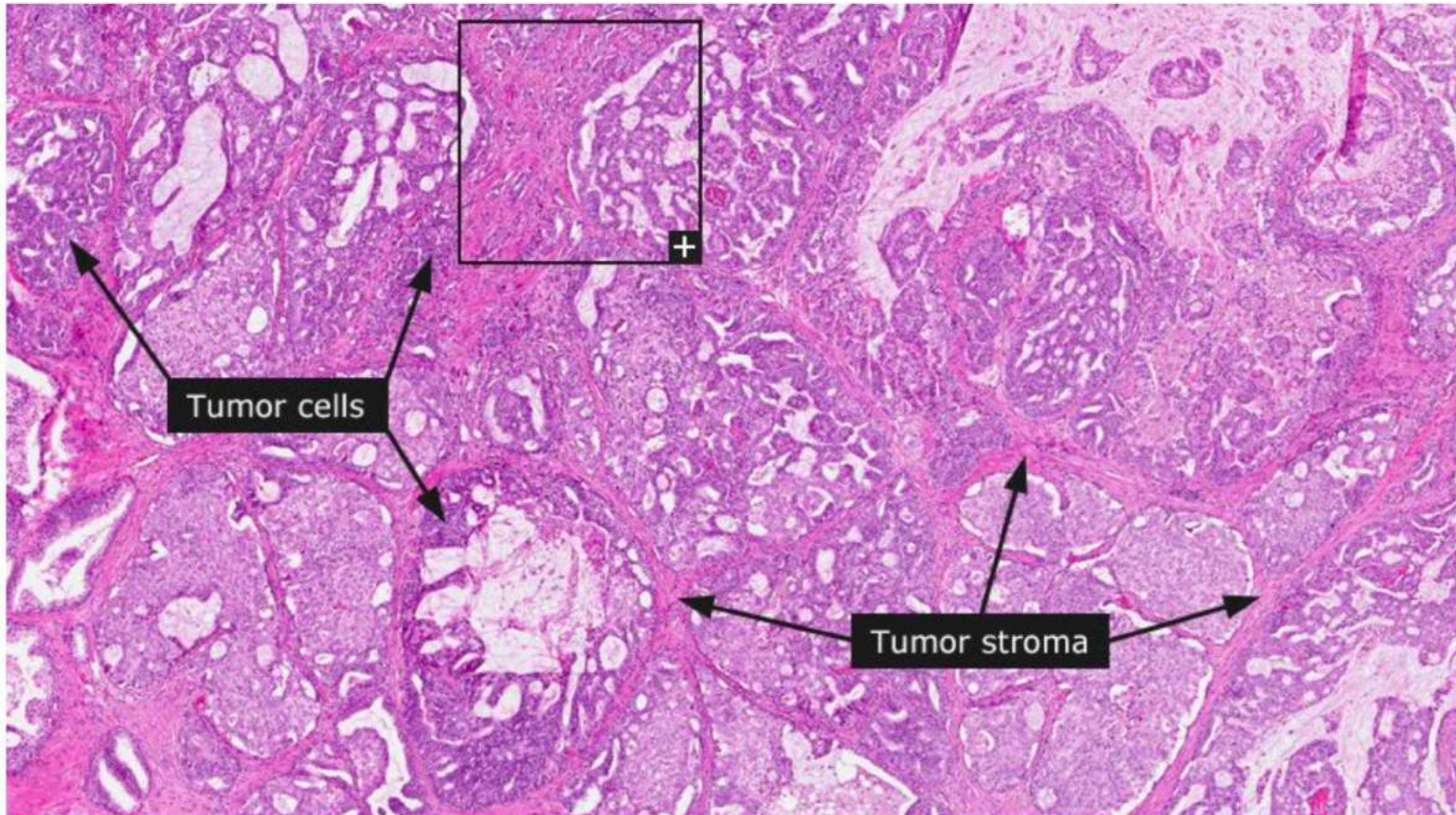
RNA-analys av vävnadsbit innehållandes miljontals olikaceller

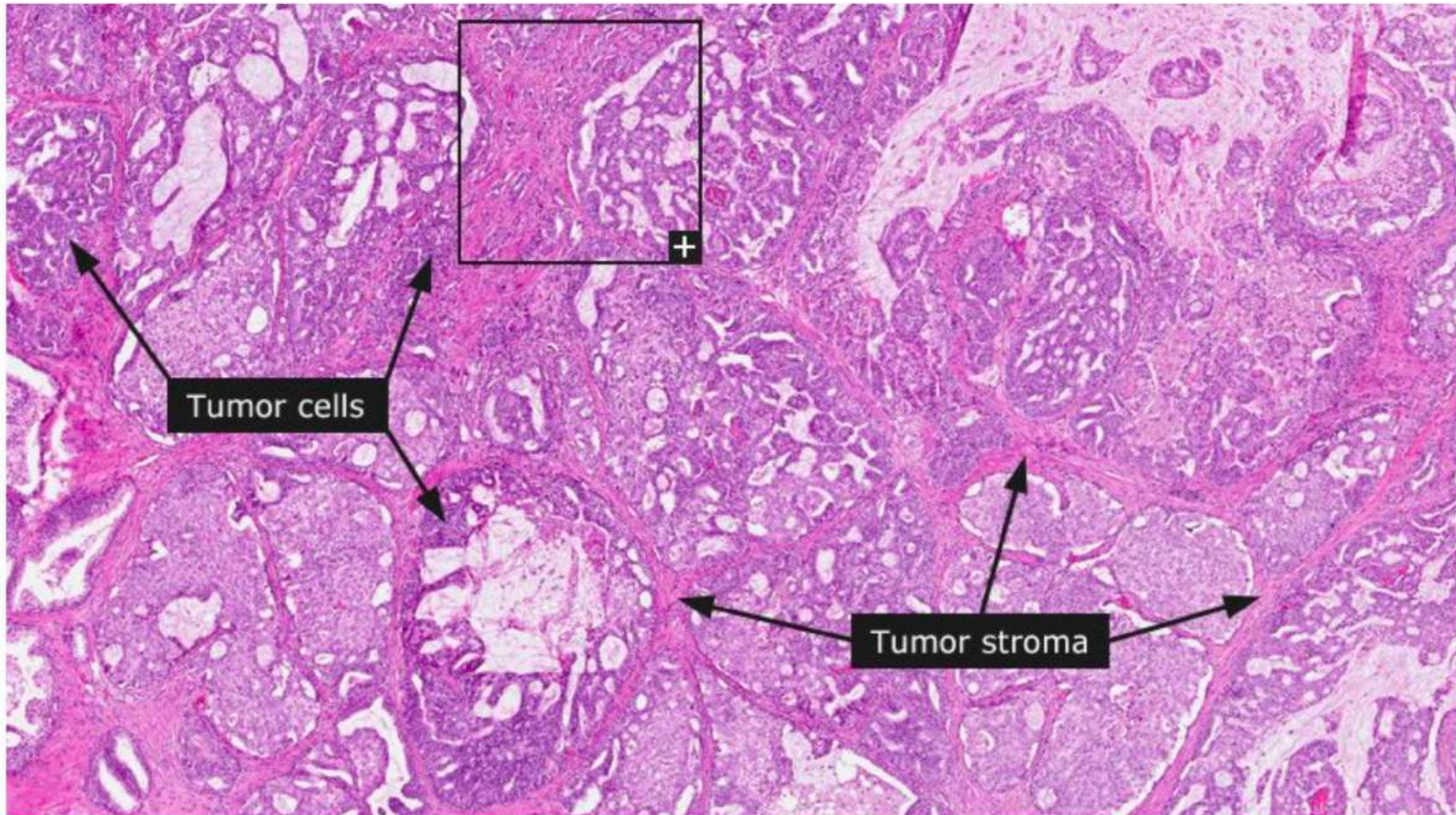
RNA-analys på enskilda celler är bättre

Lokalisering av celler är av betydelse

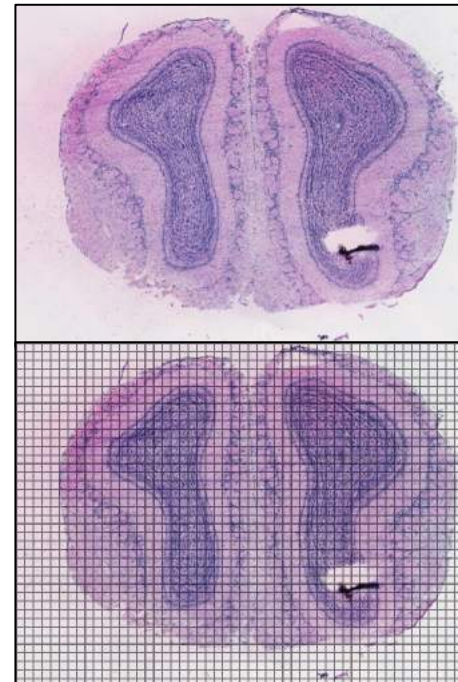
Lokalisering av celler är av betydelse

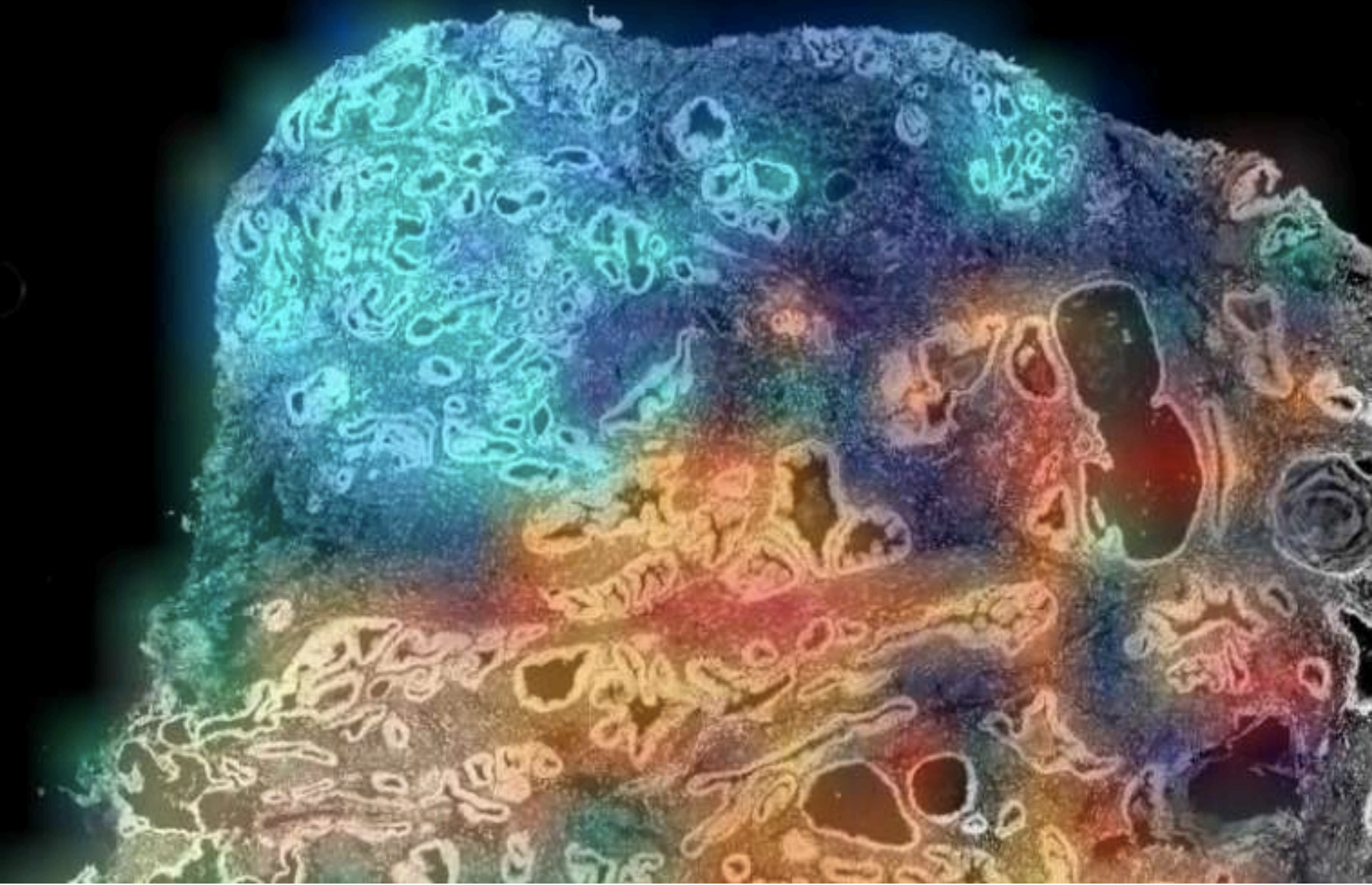
Behov: Koppla ihop histologi med genaktivitet

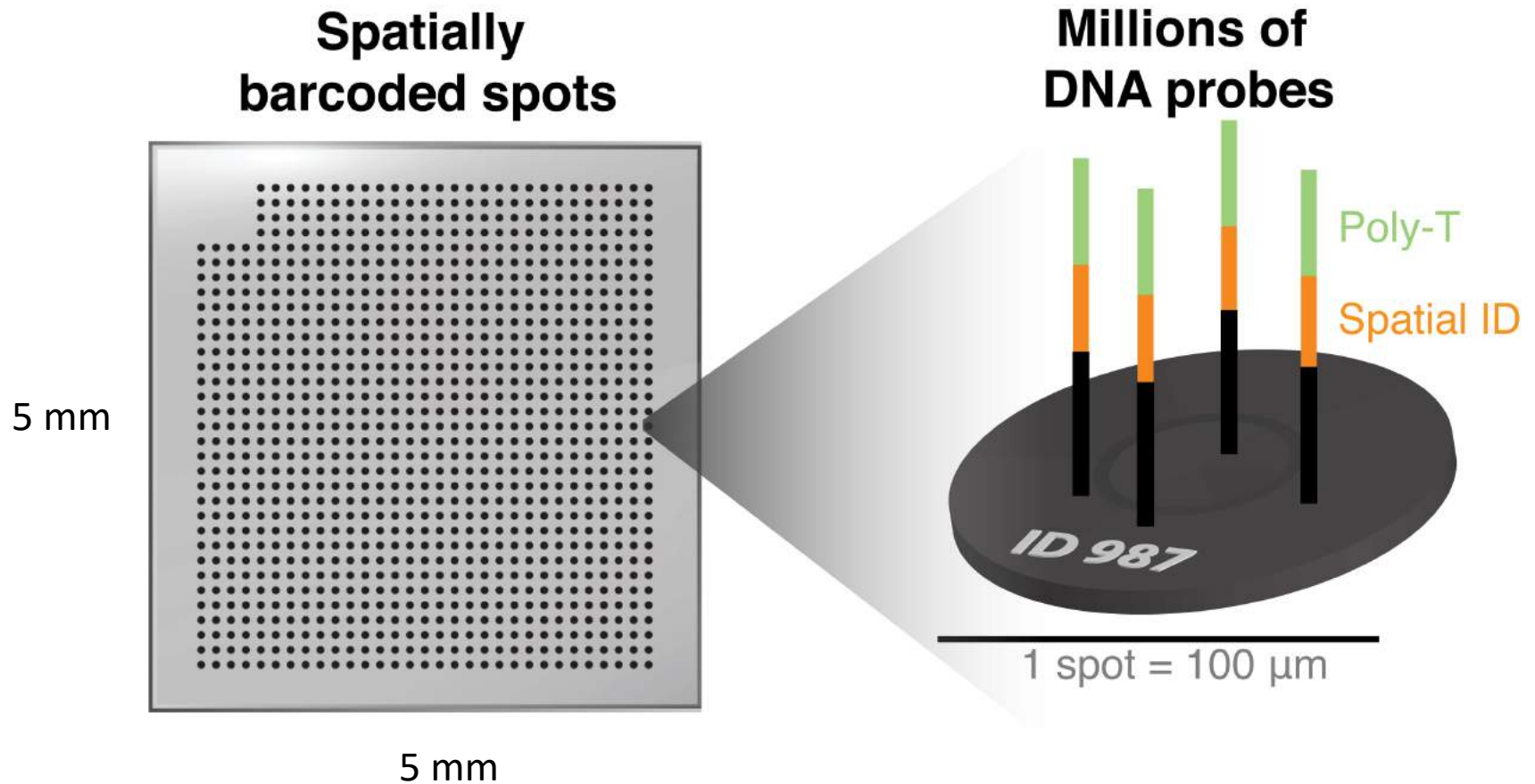
Spatial Transcriptomics

- Morfologisk information
- Genaktivitet
- Många regioner

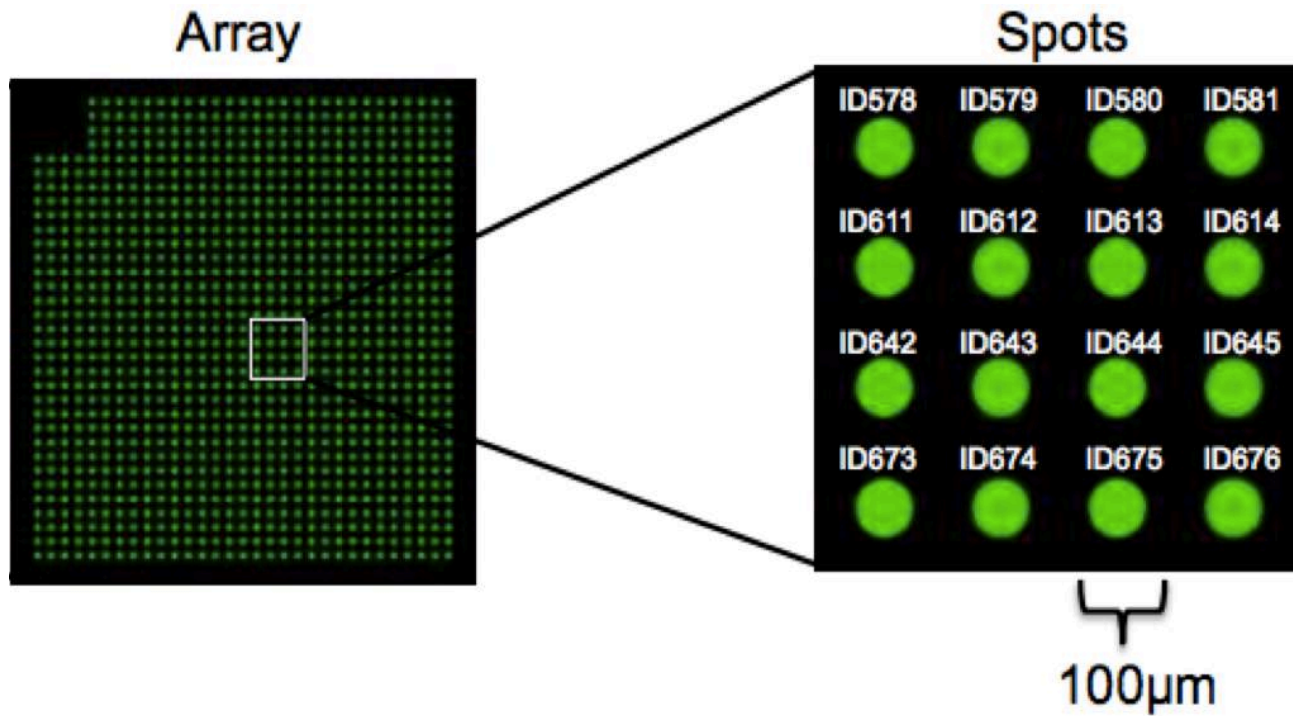

Metoden Spatial Transcriptomics

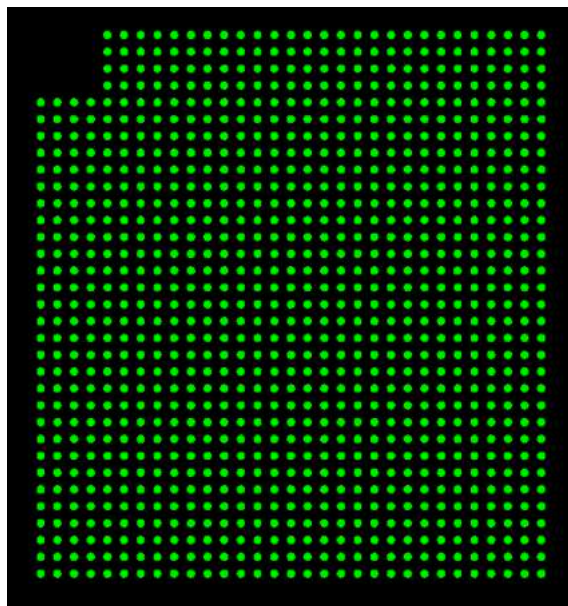

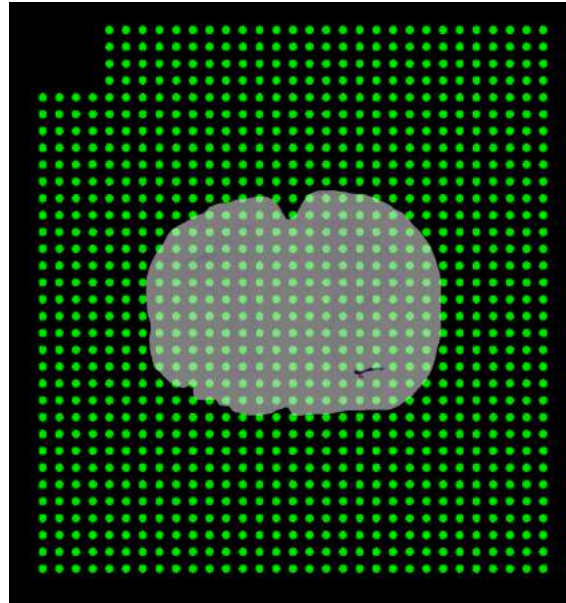
Protokollet

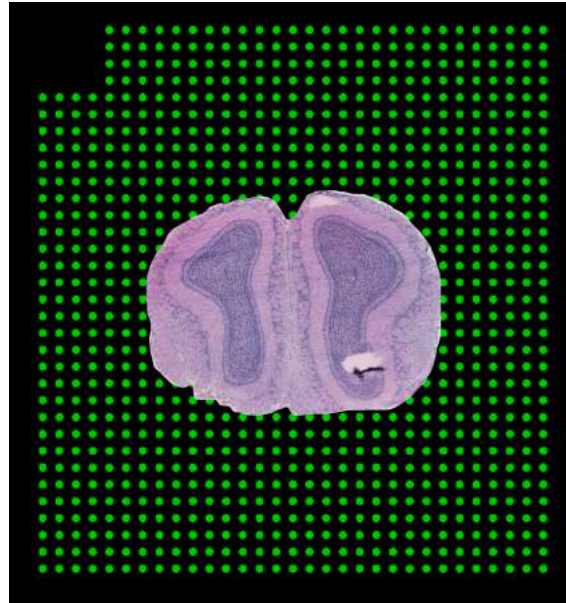
Protokollet

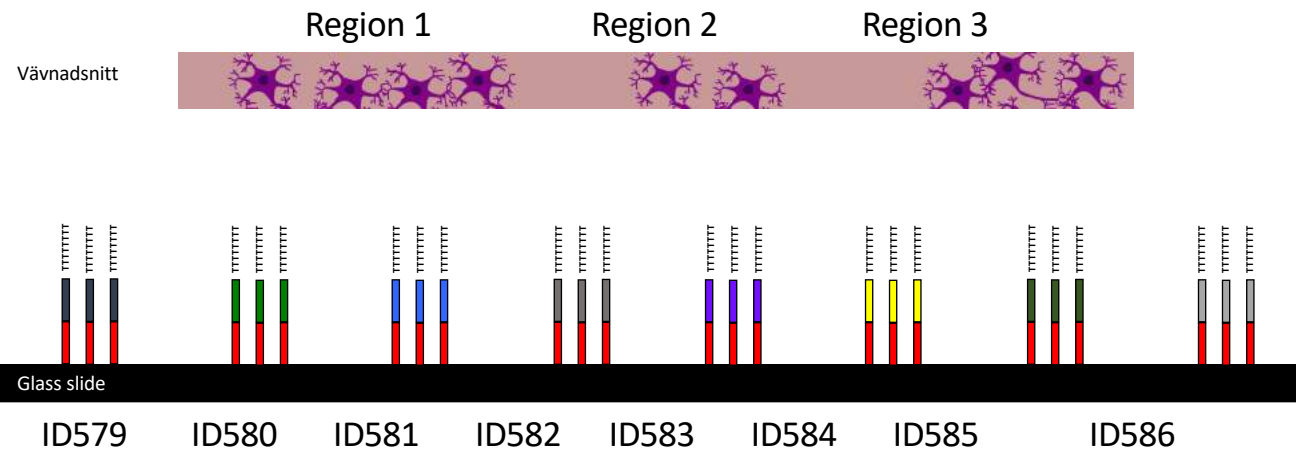
Lägga på vävnadsnitt

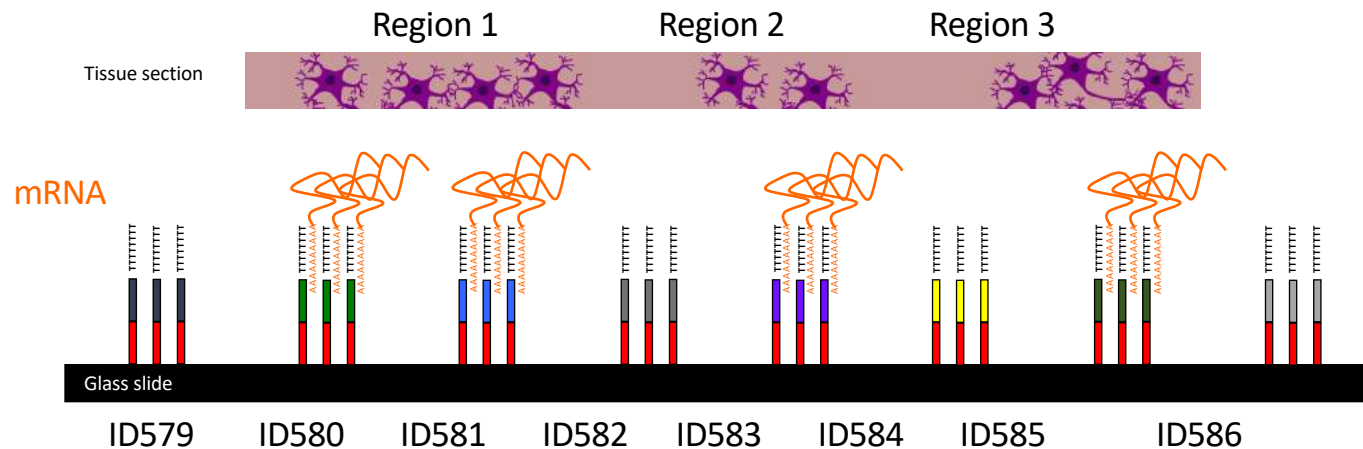
Färgning och mikroskåpbild

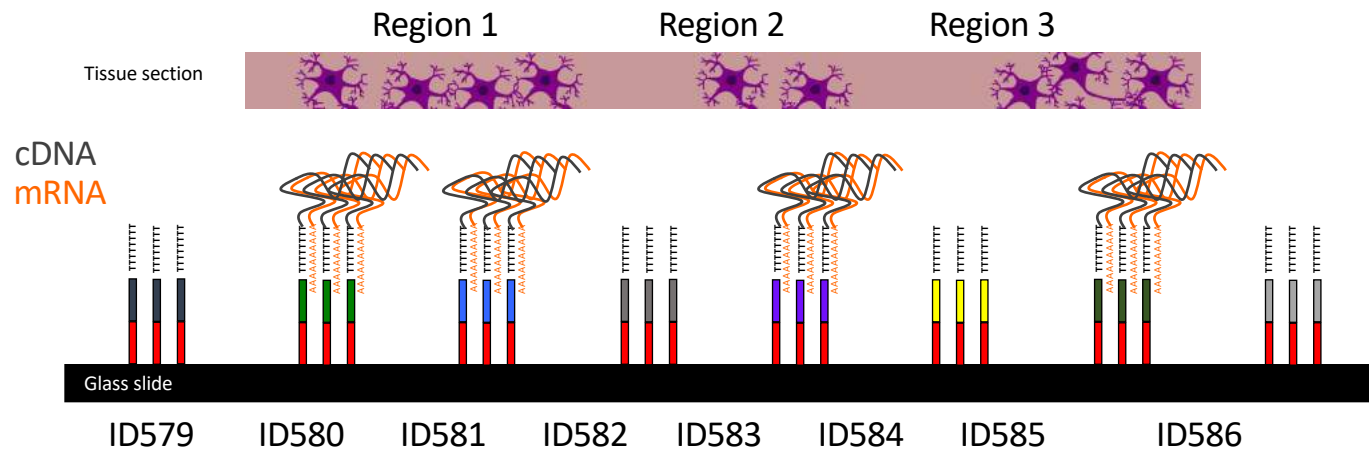
Färgning och mikroskåpbild

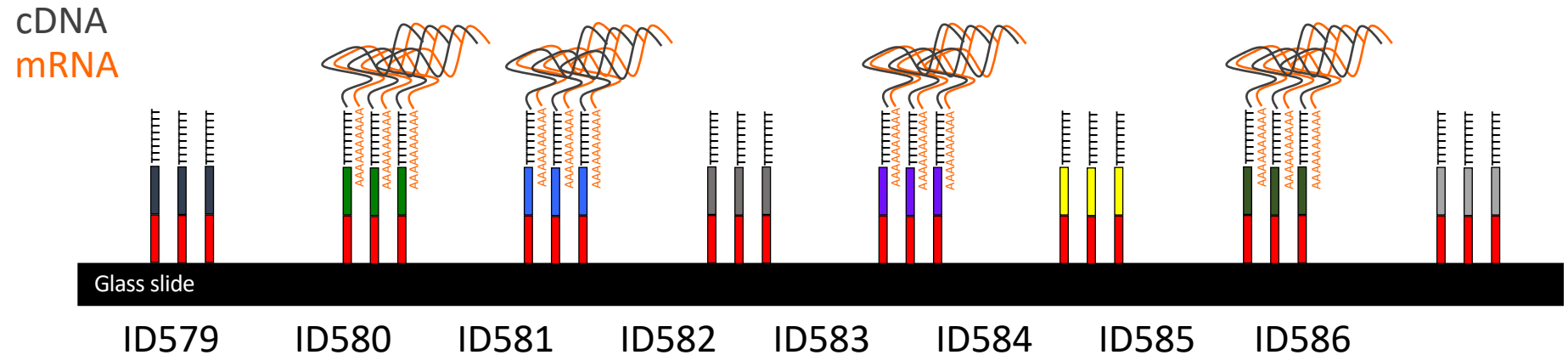
Skapa hål i cellerna (permeabilisering) → RNA-transkript läcker ut till underliggande spot

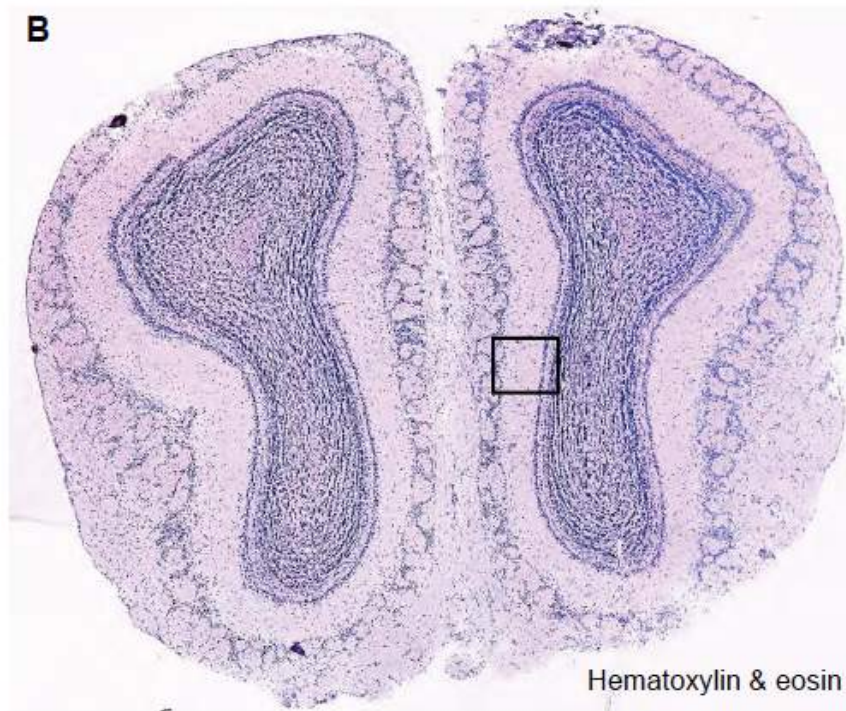
Kopierar RNA-molekyler som fastnar på ytan

Vävnadsborttagning

Hematoxylin och eosin
(H&E-färgning)

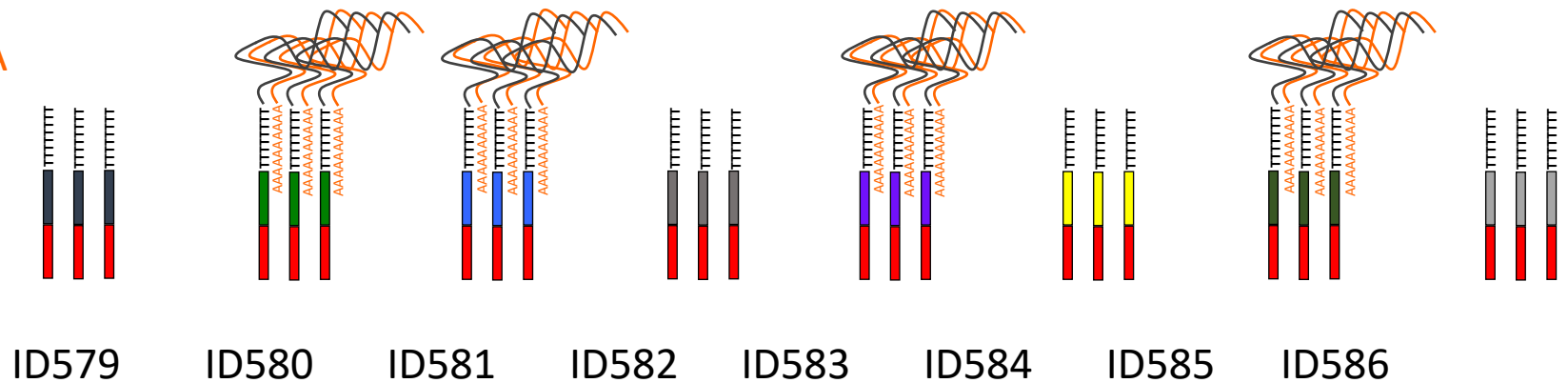

Flourescerande RNA-molekyler
som fångats på arrayen

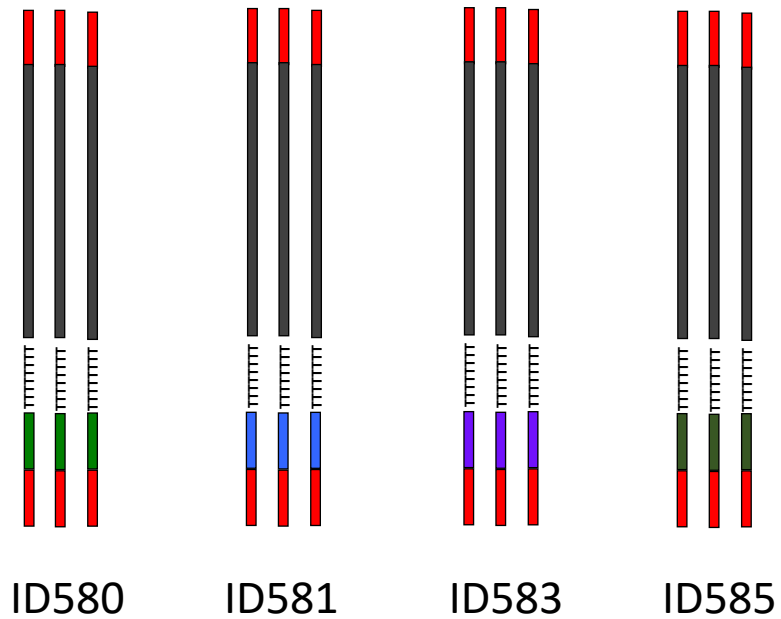

Release from surface

cDNA
mRNA

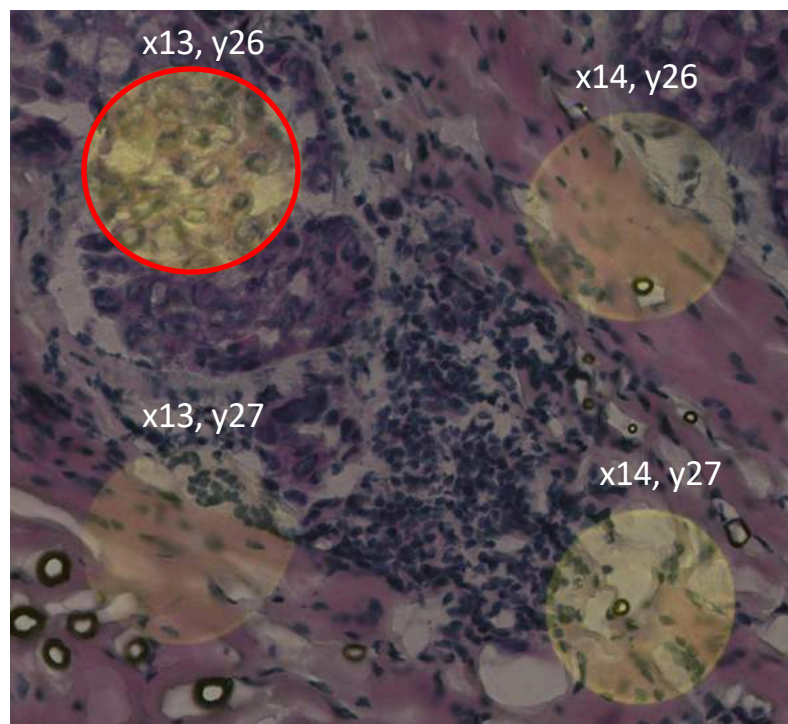
Sekvensering

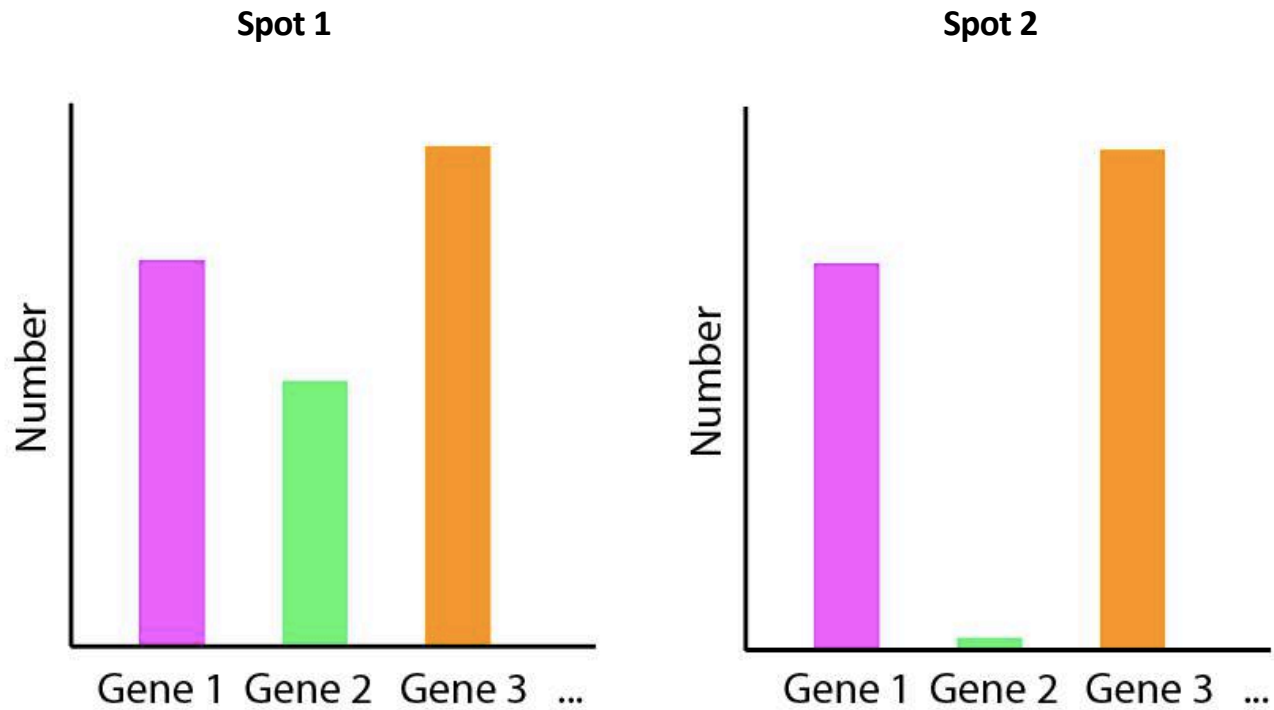
Data analysis and visualization

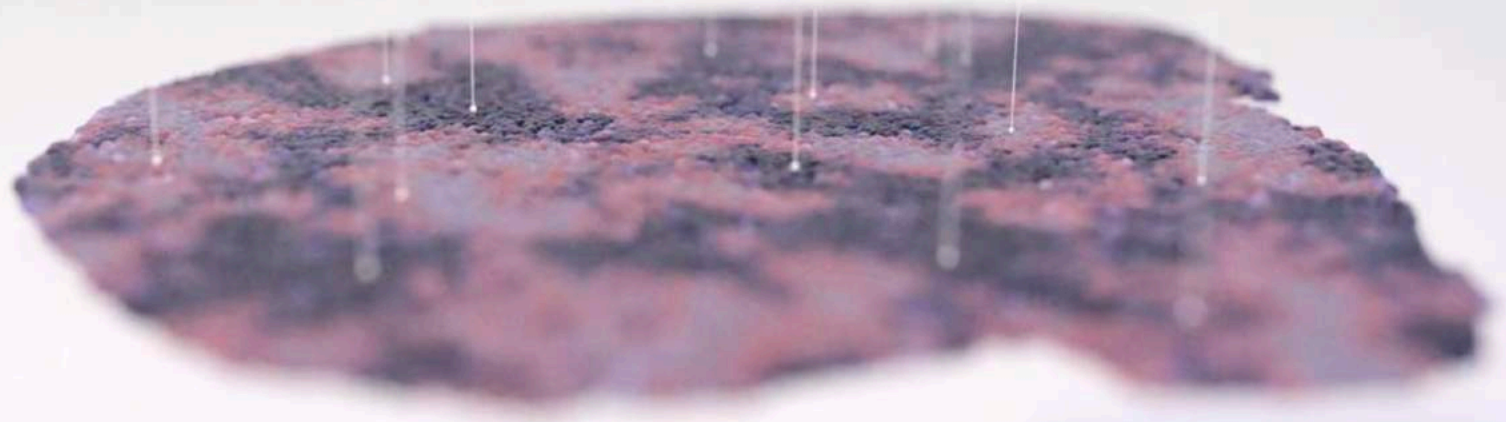
barcode	gene	counts	x-coordinate	y-coordinate
ACTTGCGTTCCGAATGCTA	ACTG	403	13	26
ACTTGCGTTCCGAATGCTA	ERBB2	229	13	26
ACTTGCGTTCCGAATGCTA	PGR	10	13	26
ACTTGCGTTCCGAATGCTA	ACTG	2	13	26

Dataanalys och visualisering

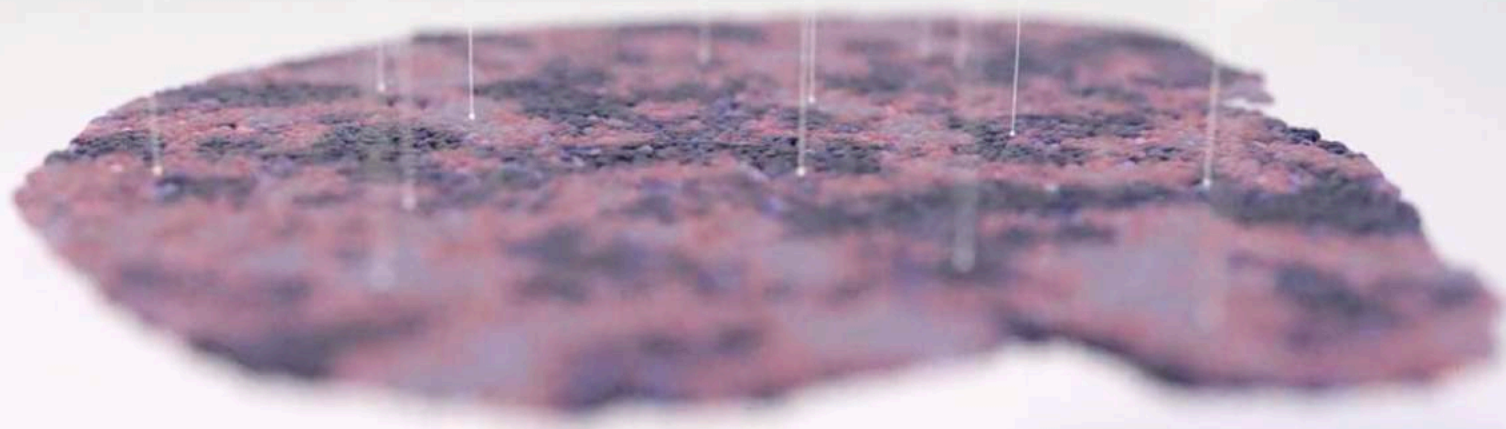

Genprofiler

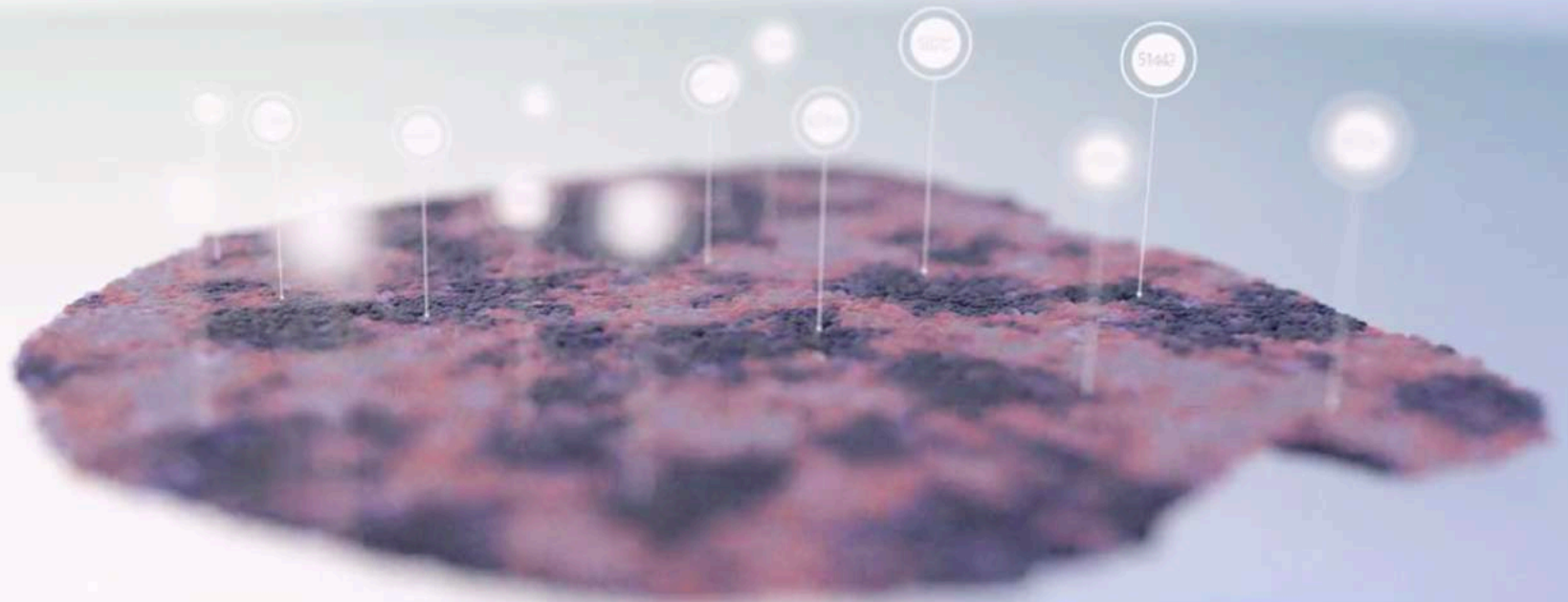

GENE GBP2

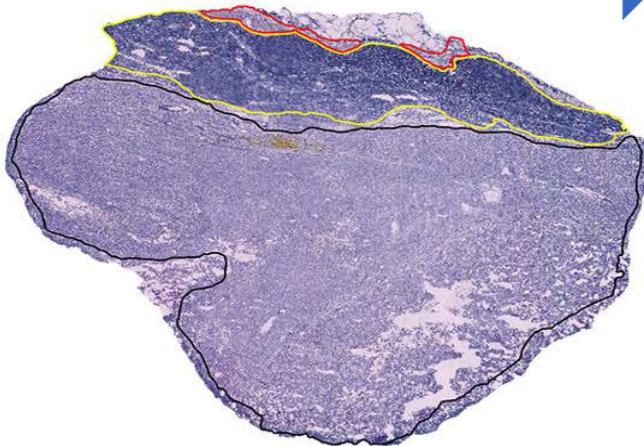
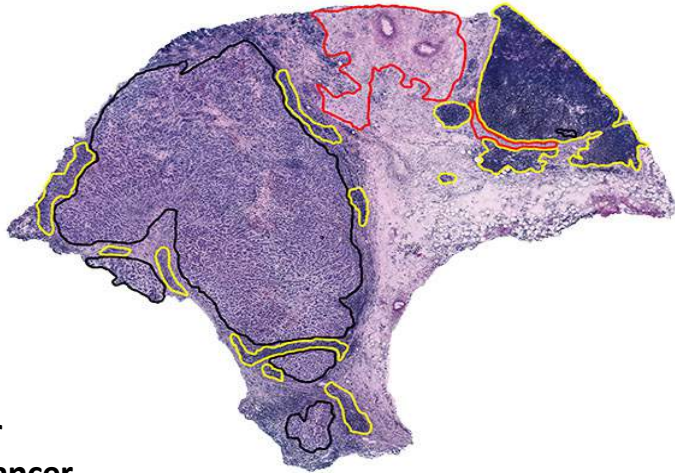
GENE ACTL8

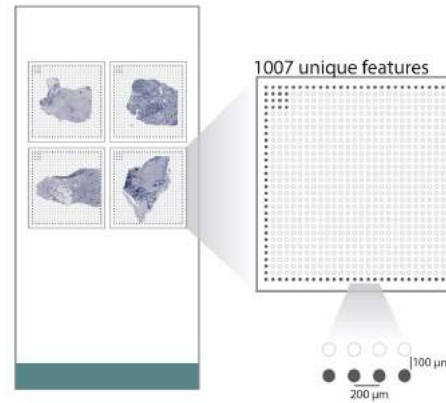
GENE VPS13D

Hudcancer

Patolog har
markerat cancer
(svart cirkel)

Melanoma (black),
Stroma (red)
Lymphoid tissue (yellow)

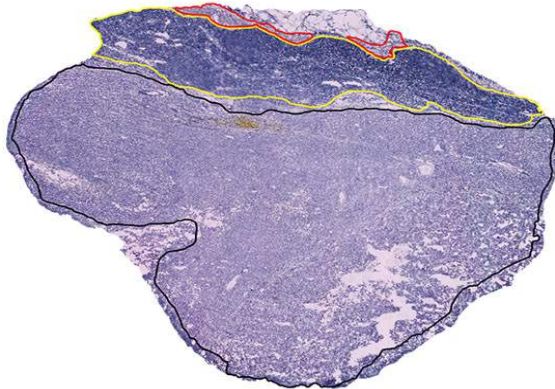
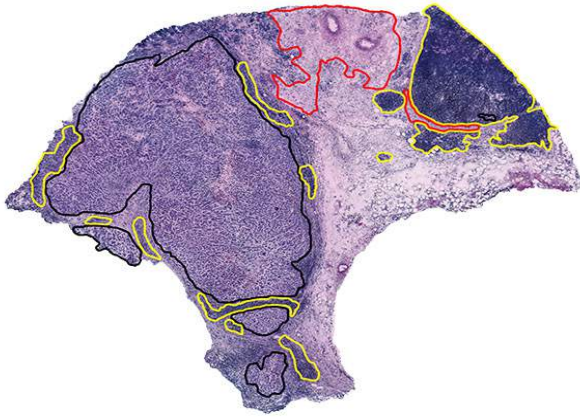

Dataanalys

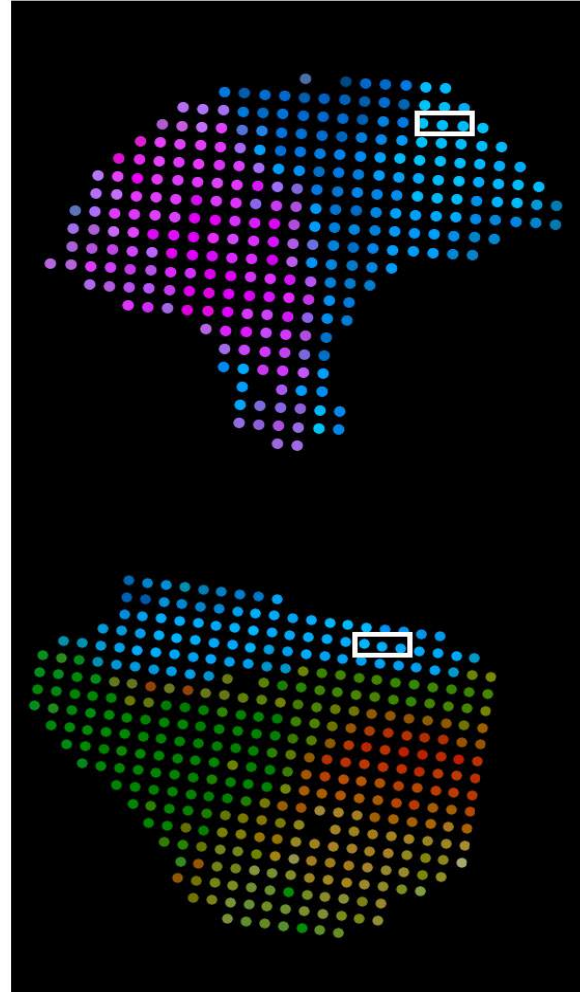

Heterogeneity – melanoma lymph node metastasis

Patolog har
markerat cancer
(svart cirkel)

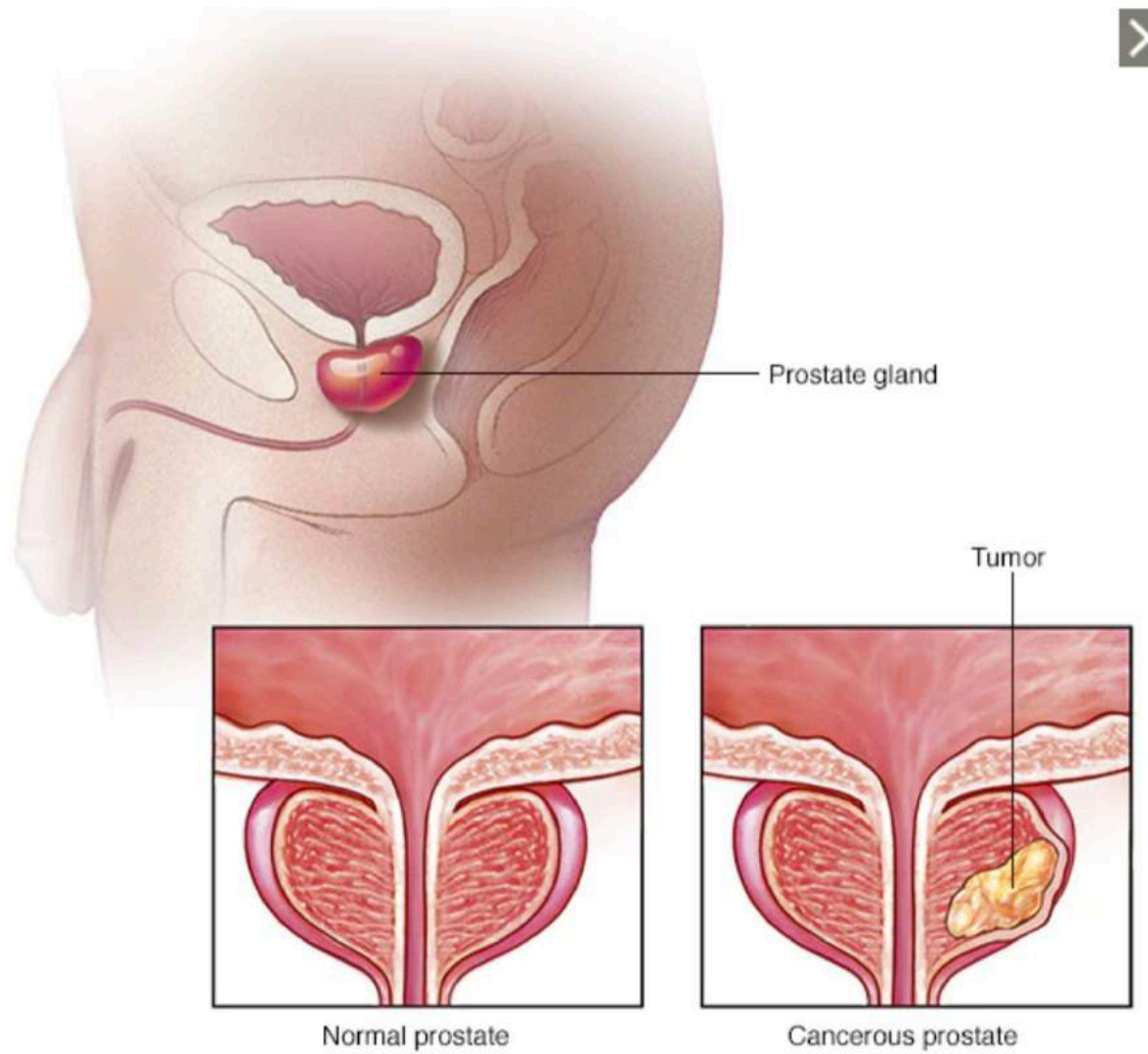

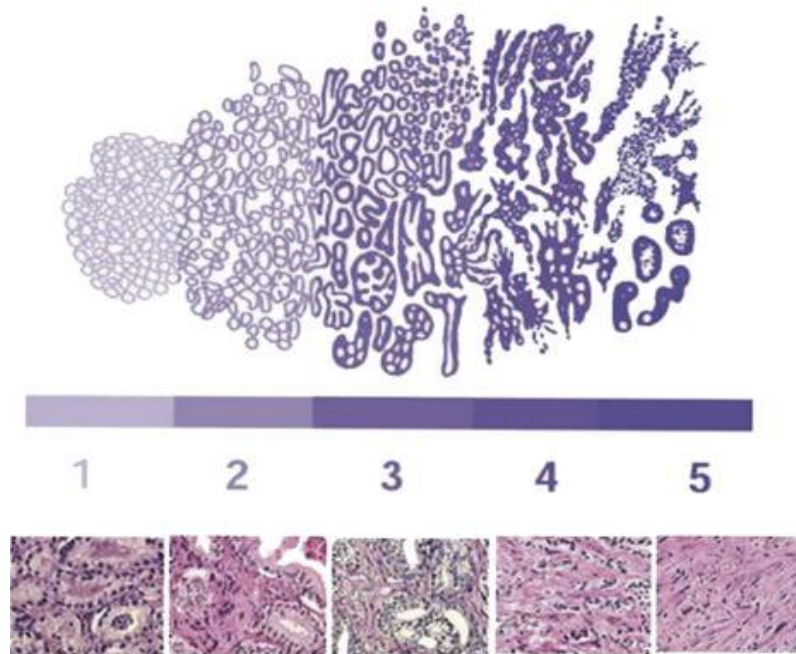
Melanoma (black),
Stroma (red)
Lymphoid tissue (yellow)

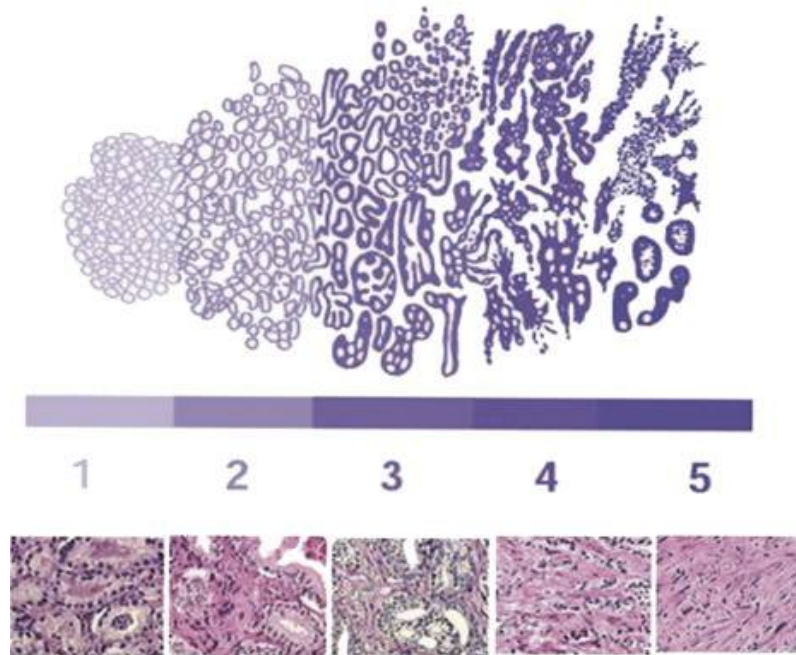

Varje färg = liknande genaktivitet

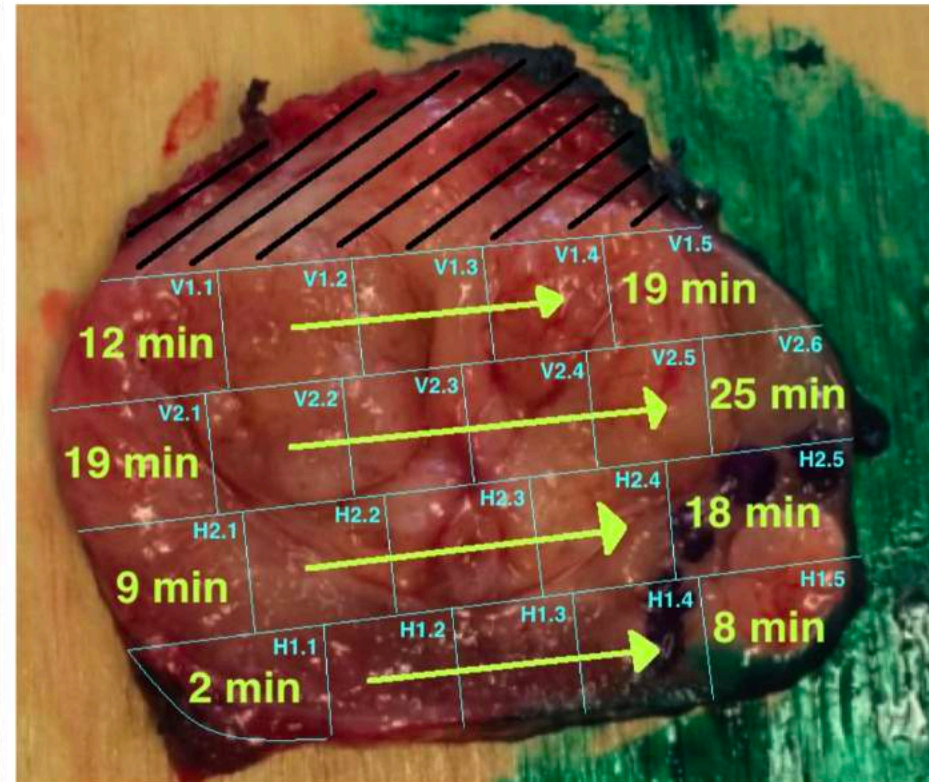
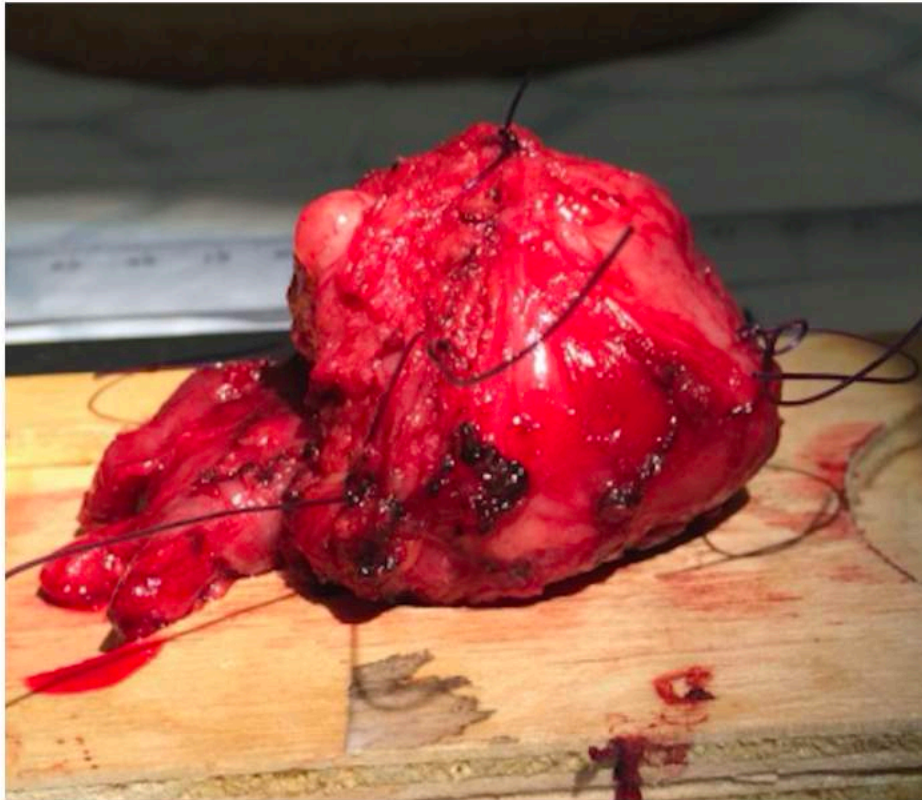
Data analys
ger RNA-baserad
annotering

Rätt prognos av prostatacancer svår!

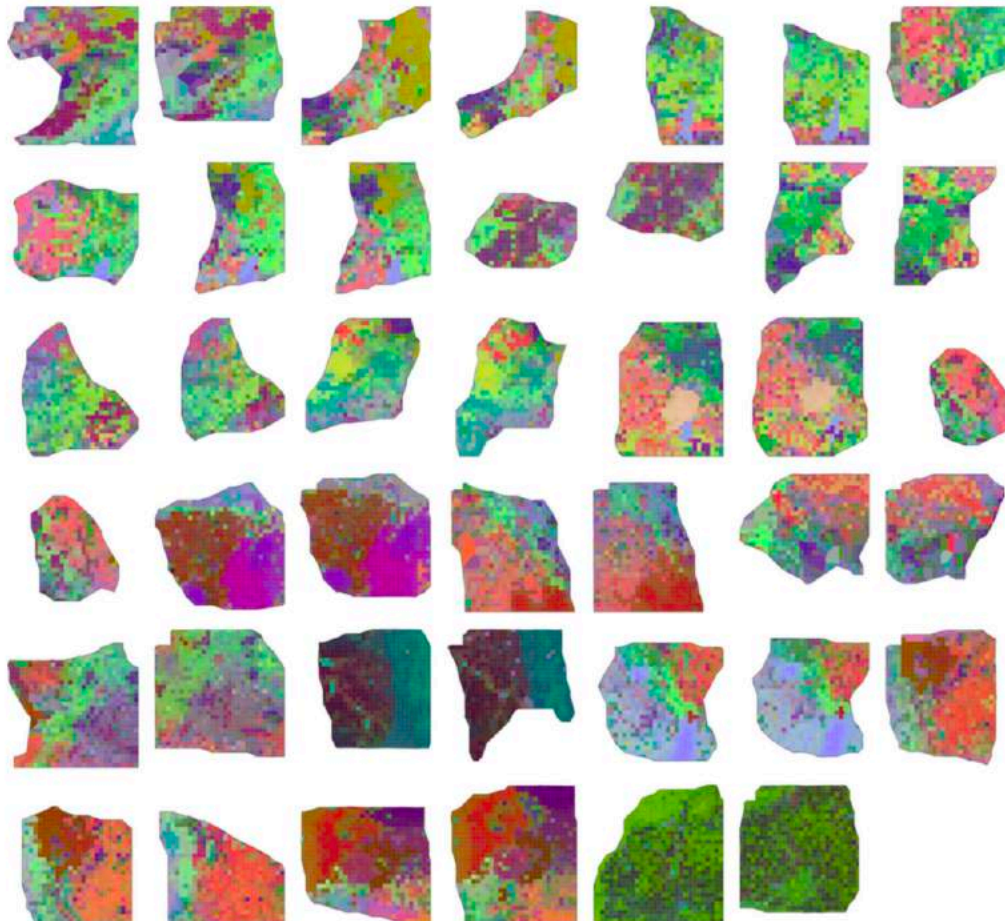
Patient 2

Firas skär i prostatan
för att ge ett tvärsnitt
på 5 mm till forskningen!

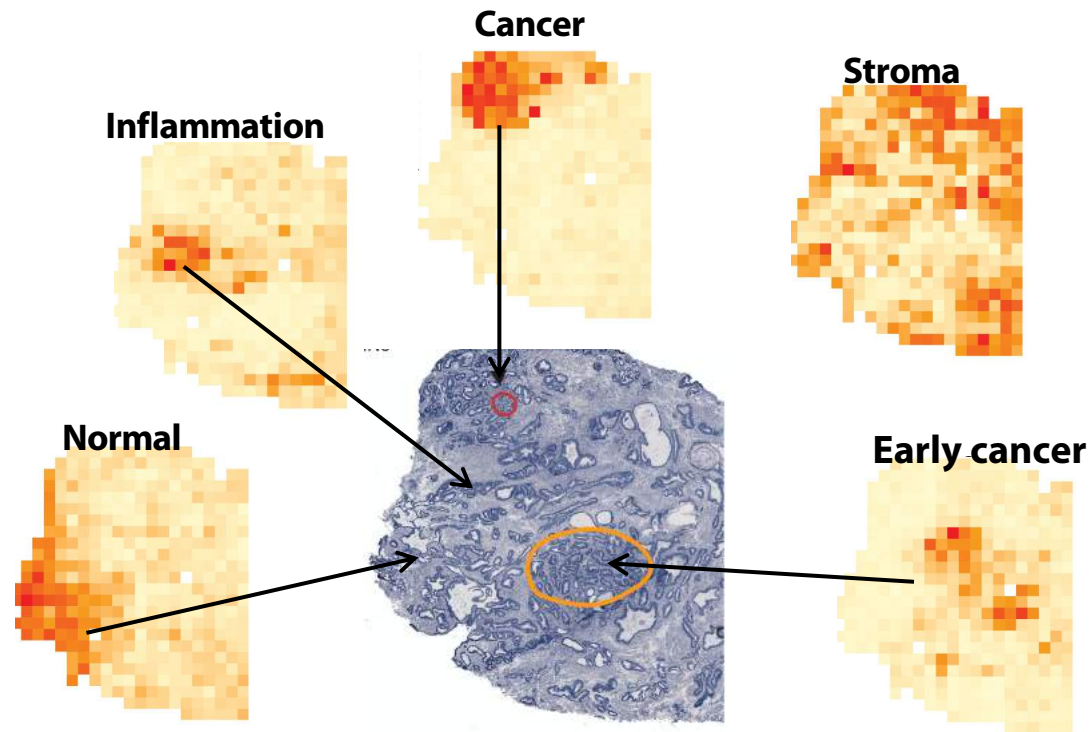
Patient 2

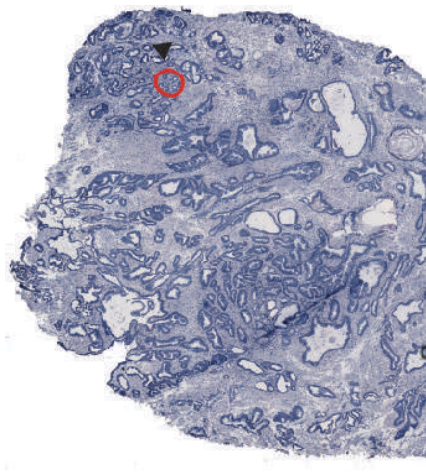

7
cancer clones

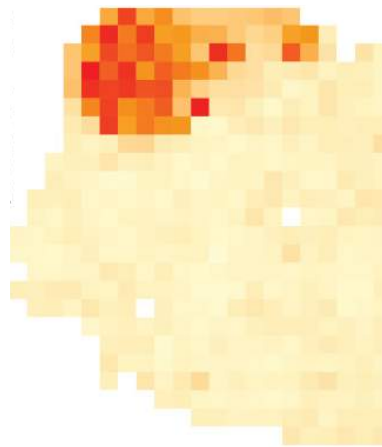
≈20 000 tissue regions

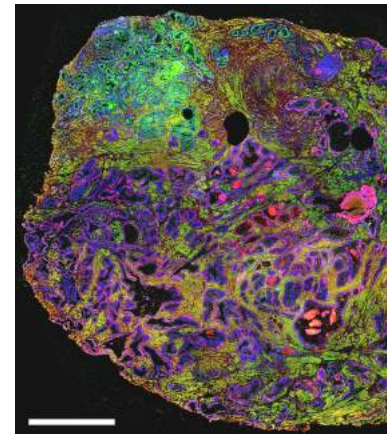
Klassificera olika vävnadskomponenter (stroma, immunceller, PIN3, cancer) till genuttrycksprofiler

Annotering av patolog

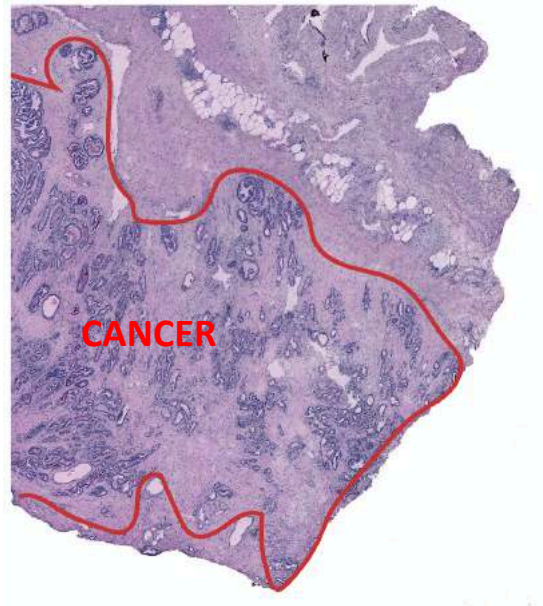
**Datadriven
annotering**

Immunohistokemi

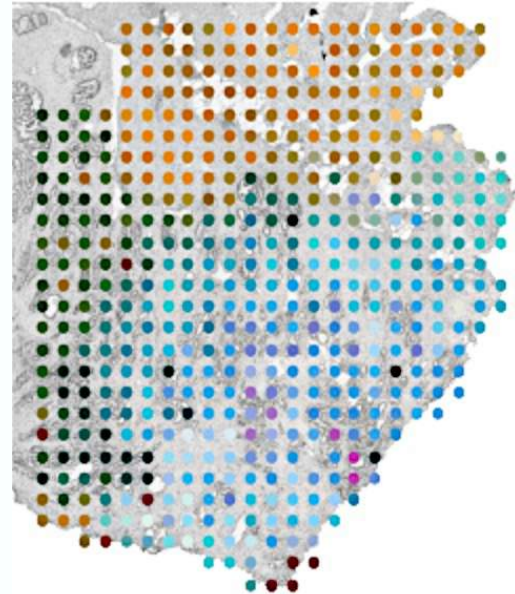
Molekylära förändringar sker innan ändring av histologisk fenotyp

1 region

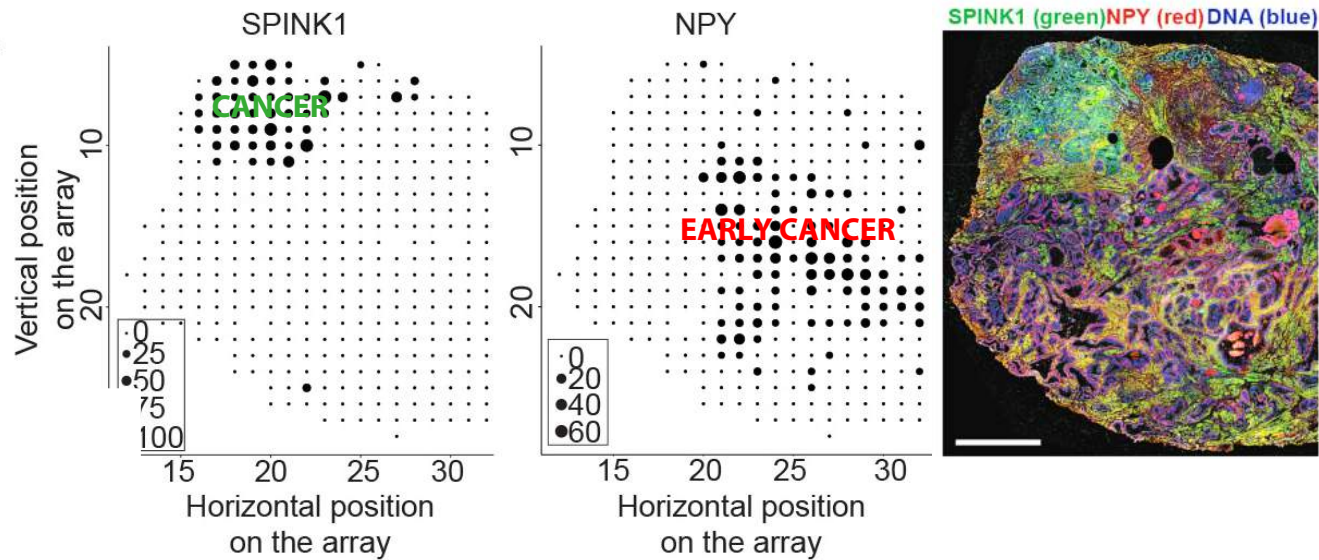

Annotering av patolog

Fler regioner identifierade

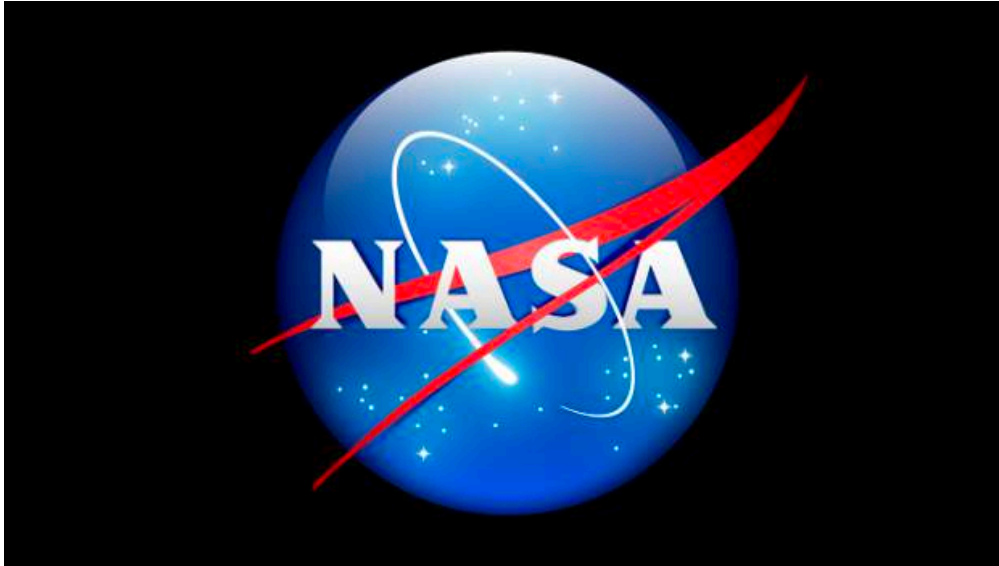

Datordriven annotering

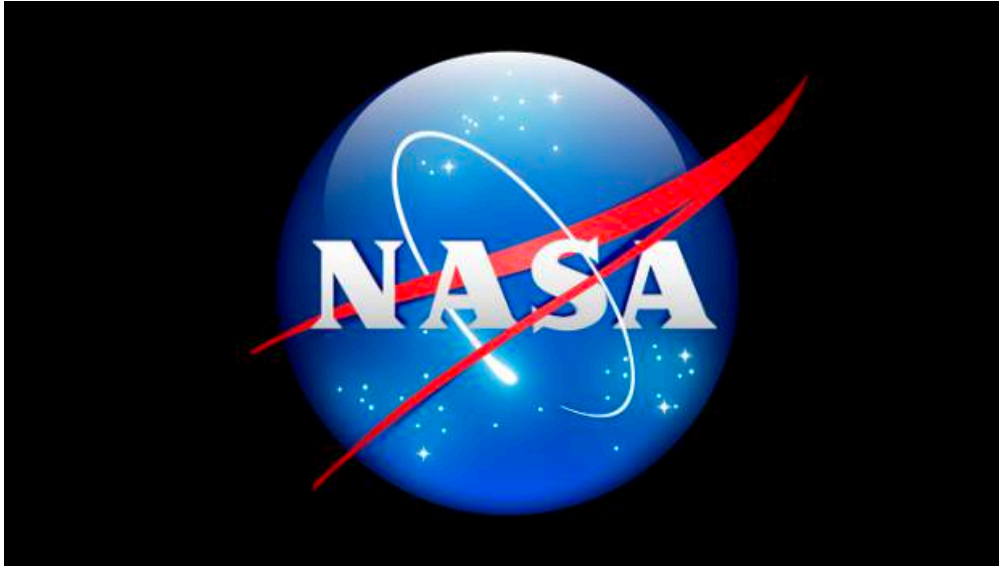
ST-array

Immunohistokemi

Hur påverkas man av att vara i rymden?

Vad händer med kroppen på molekylärt plan?

Tvillingstudie

Hur påverkas man av att vara i rymden?

Vad händer med kroppen på molekylärt plan?

- Nytt samarbete – Inga resultat ännu
- Tidigare genuttrycksanalyser:
 - DNA mer eller mindre oförändrat
 - Genaktivitet förändrad ---> Vissa gener aktiverade
 - Bl.a. Reparationsgener

Mars-projektet
***Hur kan NASA förbättra
förutsättningarna för
marsmänniskorna?***

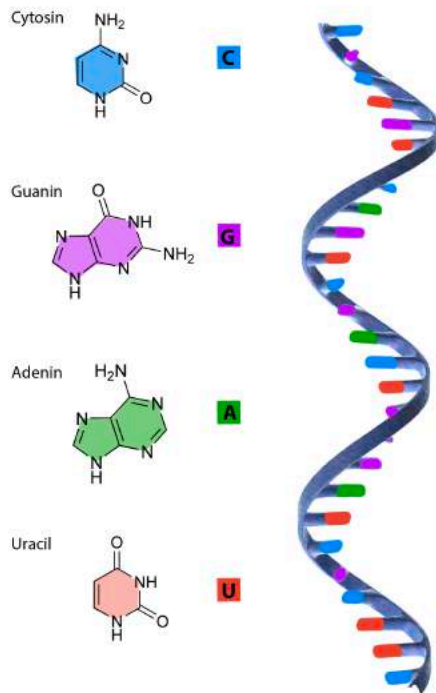

Tack för mig!

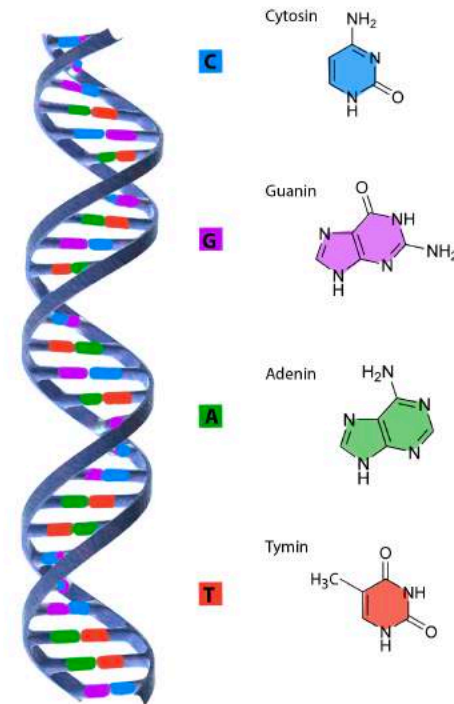
EXTRA

DNA och RNA

RNA

DNA

RNA är
enkelsträngat

RNA har basen
U istället för T

DNA bildar
baspar

